

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

119591

Officium divinum

ali

kratek pouk o brevirju.

Spisal

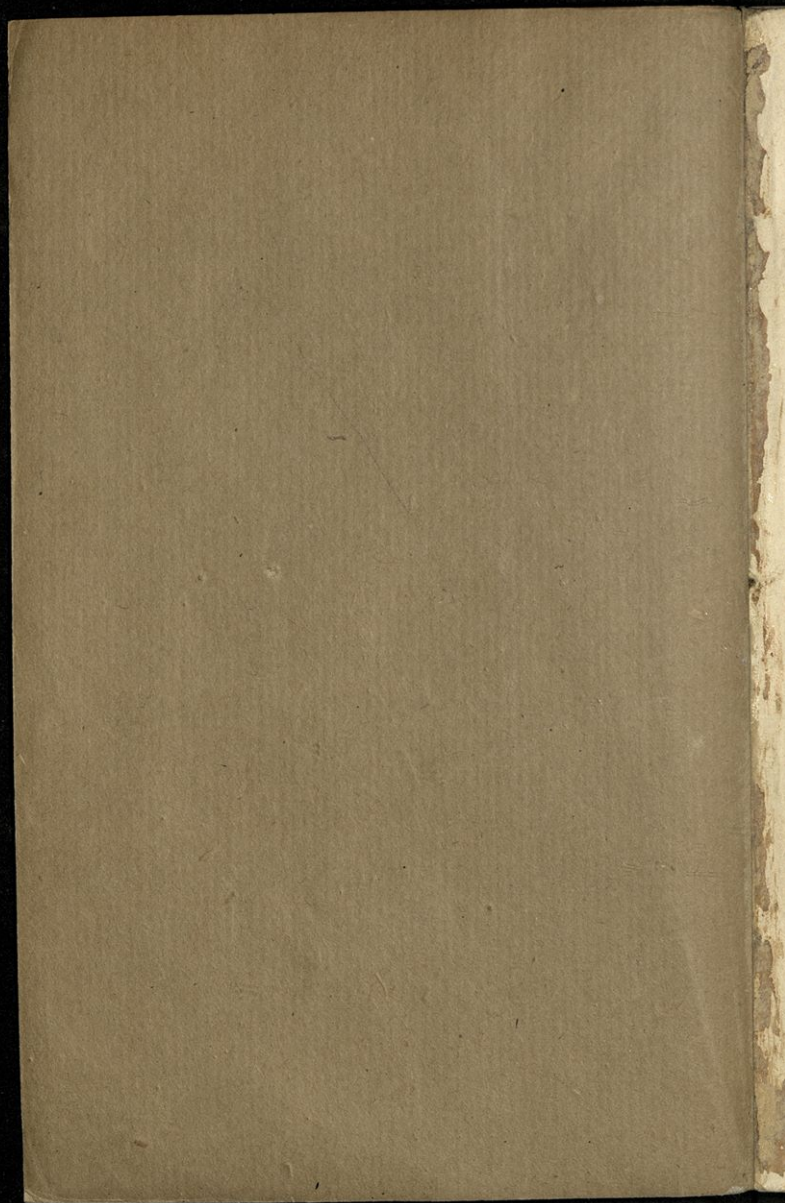
Rud. Janežič,
spiritual.

Drugi, po novi papeževi konstituciji „*Divina officia*“ urejeni
in pomnoženi.

Z dovoljenjem prečastitega kn. šk. ordinariata Lavan-
tinskega z dne 6. julija 1912, št. 3200.

V Mariboru 1912.

Tisk in založba Cirilove tiskarne v Mariboru.

Ščekvirgilij
10.10.1912

VIRGIL ŠČEK

Officium divinum

ali

kratek pouk o brevirju.

Spisal

Rud. Janežič,
spiritual.

Drugi, po novi papeževi konstituciji „Divino afflatu“ prirejeni
in pomnoženi natis.

Z dovoljenjem prečastitega kn. šk. ordinariata Lavantin-
skega z dne 6. julija 1912, št. 3200.

V Mariboru 1912.

Tisk in založba Cirilove tiskarne v Mariboru.

119591

119591

~~118591~~

N 227/1953

Predgovor k 1. izdaji.

Ta-le knjižica — „Officium divinum“ ji je ime — skromna sicer in neznatna, želi priti v roke častitim gospodom duhovnikom in bogoslovcem slovenskim. Že s svojim naslovom na čelu priča, da hoče s svojo vsebino tudi vsaj nekoliko pripomagati k časti božjega imena.

Učiti namreč hoče po cerkvenih določbah in rubrikah bolj nakratko ljube gojence po duh. semeniščih, slovenske bogoslovce, kako se pravilno opravljajo duhovne dnevnice, od sv. Cerkve nam duhovnikom naložene, da bodo res Bogu v čast, nam in bližnjim pa v časno srečo in v večno zveličanje. Učiti hoče zlasti mladi naraščaj duhovniškega stanu, začetnike-bogoslovce, kako moliti brevir lepo in prav.

Priporoča pa se tudi drugim častitim gospodom, ki se trudijo v vinogradu Gospodovem. Tudi njim bo dobrodošla; saj vemo, da se v teku let marsikaj pozabi.

Pri spisovanju te knjižice sem se prav posebno oziral na rubrike, kakor so navedene ob začetku brevirja in sicer v prvem delu (*Pars hiemalis*) novejših izdaj. Zategadelj sem tudi marsikaj privzel v

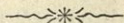
svoje delce dobesedno iz rubrik, marsikaj tudi skrajšal ali pa bolj pojasnil, in sicer v latinščini, kar se je dalo povedati krajše in dovolj umljivo, drugo pa v slovenskem jeziku.

Poleg rubrik v brevirju so me pri tem delu krepko podpirali razni avtorji na tem polju s svojimi spisi, razlagami in nasveti, med drugimi posebno: Hartmann, Aertnys, Zupančič, Dr. Müller, Dr. Schlör, Noldin; Ephem. Liturgicae.

Tedaj pa idi, knjižica, med drage mi sobrate in sodelavce v vinogradu Gospodovem po vseh slovenskih pokrajinah ter nam vsem pomagaj razširjati in utrjevati kraljestvo božje na zemlji.

V Mariboru, na praznik „Prikazanja Marije Device“, dne 11. februarja 1906.

Pisatelj.

Predgovor k 2. izdaji.

V teku kratkih 6 let se je skromne knjižice *Officium divinum* razpečalo dokaj lepo število izvodov med slovenske bogoslovce vkljub temu, da Slovenci tudi v liturgiki rabimo mnogo knjig pisanih v tujih jezikih.

V tej kratki dobi pa se je glede na brevir, v rubrikah in v načinu molitve, marsikaj izpremenilo, staro odpravilo ter z novim nadomestilo, osobito

vsled znamenite konstitucije Pija X. *Divino afflatu* z dne 1. novembra 1911.

Samoobsebi se umeje, da naš *Officium divinum* v svoji prvotni obliki ni smel več med svet, ki se vedno prenavlja.

Instaurare omnia in Christo (Eph. 1, 10), to plemenito geslo slavno vladajočega Pija X. je spoznal in kaj močno občutil med drugimi tudi brevir. Zato je bilo treba prenoviti in po zgoraj navedeni konstituciji prirediti ter nanovo izdati pričujočo knjižico za naše gg. bogoslovce, obsegajočo najnovejša pravila in navodila zastran brevirja.

Temu se je tudi skušalo ugoditi s to-le 2. izdajo, ki jo gledate pred seboj.

Upam, da bode ta 2. natis vsakemu č. g. bogoslovцу, pa tudi duhovniku, dobrodošel in ugajal, še bolj kakor prejšnji Zategadelj pa tudi želim, naj bi se ga še enkrat in večkrat toliko razpečalo kakor onega.

Vse pa k večji časti božji!

V Mariboru, na god sv. Alojzija, dne 21. rožnika 1912.

Pisatelj.

Constitutio Apostolica
de nova Psalterii in Breviario Romano
dispositione.

Pius Episcopus
servus servorum Dei ad perpetuam rei
memoriam.

Divino afflatu compositos Psalmos, quorum est in sacris litteris collectio, inde ab Ecclesiae exordiis non modo mirifice valuisse constat ad fovendam fidelium pietatem, qui offerebant *hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini eius*¹; verum etiam ex more iam in vetere Lege recepto in ipsa sacra Liturgia divinoque Officio conspicuam habuisse partem. Hinc illa, quam dicit Basilius, nata *Ecclesiae vox*², atque psalmodia, eius *hymnodiae filia*, ut a decessore Nostro Urbano VIII appellatur³, *quae canitur assidue ante sedem Dei et Agni*, quaeque homines, in primis divino cultui addictos docet, ex Athanasii sententia,

¹ Hebr. 13, 15.

² Homil. in Ps. 1. n. 2.

³ Bulla „*Divinam psalmodiam*“.

*qua ratione Deum laudare oporteat quibusque verbis decenter confiteantur*¹. Pulchre ad rem Augustinus: *Ut bene ab homine laudetur Deus, laudavit se ipse Deus; et quia dignatus est laudare se, ideo invenit homo, quemadmodum laudet eum*².

Accedit quod in Psalmis mirabilis quaedam vis inest ad excitanda in animis omnium studia virtutum. Etsi enim *omnis nostra Scriptura, cum vetustum nova, divinitus inspirata utilisque ad doctrinam est, ut scriptum habetur; . . . at Psalmorum liber, quasi paradisi omnium reliquorum (librorum fructus) in se continens, cantus edit, et proprios insuper cum ipsis inter psallendum exhibet*. Haec iterum Athanasius³, qui recte ibidem addit: *Mihi quidem videtur, psallenti Psalmos esse instar speculi, ut et scriptum et proprii animi motus in ipsis contempletur, atque ita affectus eos recitet*⁴. Itaque Augustinus in Confessionibus: *Quantum, inquit, flevi in hymnis et canticis tuis suave sonantis Ecclesiae tuae vocibus commotus acriter! Voces illae influebant auribus meis et eliquabatur veritas in cor meum et exaestuabat inde affectus pietatis et currebant lacrimae et bene mihi erat cum eis*⁵. Etenim, quem non moveant

¹ Epist. ad Marcellinum in interpret. Psalmor. n. 10.

² In Psalm. 144 n. 1.

³ Epist. ad Marcell. cit. n. 2.

⁴ Op. cit. n. 12.

⁵ Lib. IX, cap. 6.

frequentes illi Psalmorum loci, in quibus de immensa maiestate Dei, de omnipotentia, de inenarrabili iustitia aut bonitate aut clementia de ceterisque infinitis laudibus eius tam alte praedicatur? Cui non similes sensus inspirent illae pro acceptis a Deo beneficiis gratiarum actiones, aut pro expectatis humiles fidentesque preces aut illi de peccatis clamores poenitentis animae? Quem non admiratione psaltes perfundat, cum divinae benignitatis munera in populum Israel atque in omne hominum genus profecta narrat, cumque caelestis sapientiae dogmata tradit? Quem denique non amore inflammet adumbrata studiose imago Christi Redemptoris, cuius quidem Augustinus¹ *vocem in omnibus Psalmis vel psallentem, vel gementem, vel laetantem in spe, vel suspirantem in re* audiebat?

Iure igitur optimo provisum est antiquitus, et per decreta Romanorum Pontificum, et per canones Conciliorum, et per monasticas leges, ut homines ex utroque clero integrum Psalterium per singulas hebdomadas concinerent vel recitarent. Atque hanc quidem legem a patribus traditam decessores Nostri S. Pius V, Clemens VIII, Urbanus VIII in recognoscendo Breviario Romano sancte servarunt. Unde etiam nunc Psalterium intra unius hebdomadae spatium recitandum foret integrum, nisi mutata rerum condicione talis recitatio frequenter impediretur.

¹ In Ps. 42 n. 1.

Etenim procedente tempore continenter crevit inter fideles eorum hominum numerus, quos Ecclesia, mortali vita defunctos, caelicolis accensere et populo christiano patronos et vivendi duces consuevit proponere. In ipsorum vero honorem Officia de Sanctis sensim propagari coeperunt, unde fere factum est, ut de Dominicis diebus deque Feriis Officia silerent ideoque non pauci neglegerentur Psalmi, qui sunt tamen, non secus ac ceteri, ut Ambrosius ait¹, *benedictio populi, Dei laus, plebis laudatio, plausus omnium, sermo universorum, vox Ecclesiae, fidei canora confessio, auctoritatis plena devotio, libertatis laetitia, clamor iucunditatis, laetitiae resultatio*. De huiusmodi autem omissione non semel graves fuerunt prudentum piorumque virorum querimoniae, quod non modo hominibus sacri ordinis tot subtraherentur praesidia ad laudandum Dominum et ad intimos animi sensus ei significandos aptissima; sed etiam quod optabilis illa in orando varietas desideraretur, ad digne, attente, devote precandum imbecillitati nostrae quam maxime opportuna. Nam, ut Basilius habet, *in aequalitate torpescit saepe, nescio quomodo, animus, atque praesens absens est: mutatis vero et variatis psalmodia et cantu per singulas horas, renovatur eius desiderium et attentio instauratur*².

¹ Enarrat in Ps. 1, n. 9.

² Regulae fusius tractatae, interrog. 37, n. 5.

Minime igitur mirum, quod complures e diversis orbis partibus sacrorum Antistites sua in hanc rem vota ad Apostolicam Sedem detulerunt, maximeque in Concilio Vaticano, cum hoc inter cetera postularunt, ut, quoad posset, revocaretur consuetudo vetus recitandi per hebdomadam totum Psalterium, ita tamen ut clero, in sacri ministerii vinea ob imminutum operariorum numerum iam gravius laboranti, non maius imponeretur onus. Hisce vero postulationibus et votis, quae Nostra quoque ante susceptum Pontificatum fuerant, itemque precibus, quae deinceps ab aliis Venerabilibus Fratribus piisque viris admotae sunt, Nos equidem concedendum duximus, cauto tamen, ne recitatione integri Psalterii hebdomadae spatio conclusa, ex una parte quicquam de Sanctorum cultu decederet, neve ex altera molestius Divini Officii onus clericis, immo temperatius evaderet. Quapropter, implorato suppliciter *Patre luminum* corrogatisque in id ipsum suffragiis sanctorum precum, Nos vestigiis insistentes decessorum Nostrorum, aliquot viros delegimus doctos et industrios, quibus commisimus, ut consiliis studiisque collatis certam aliquam reperirent rei efficiendae rationem, quae Nostris optatis responderet. Illi autem commissum sibi munus e sententia exsequentes novam Psalterii dispositionem elaborarunt; quam cum S. R. E. Cardinales sacris ritibus cognoscendis praepositi diligenter consideratam probassent, Nos, utpote

cum mente Nostra admodum congruentem, ratam habuimus in rebus omnibus id est, quod ad ordinem ac partitionem Psalmorum, ad Antiphonas, ad Versiculos, ad Hymnos attinet cum suis Rubricis et Regulis, eiusque editionem authenticam in Nostra typographia Vaticana adornari et indidem evulgari iussimus.

Quoniam vero Psalterii dispositio intimam quamdam habet cum omni Divino Officio et Liturgia conjunctionem, nemo non videt, per ea, quae hic a Nobis decreta sunt, primum Nos fecisse gradum ad Romani Breviarii et Missalis emendationem: sed super tali causa proprium mox Consilium seu Commissionem, ut aiunt, eruditorum constituemus. Interim, opportunitatem hanc nacti, nonnulla iam in praesenti instauranda censuimus, prout in apposis Rubricis praescribitur: atque imprimis quidem ut in recitando Divino Officio Lectionibus statutis sacrae Scripturae cum Responsoriis de tempore occurrentibus debitus honor frequentiore usu restitueretur; dein vero ut in sacra Liturgia Missae antiquissimae de Dominicis infra annum et de Feriis, praesertim quadragesimalibus, locum suum recuperarent.

Itaque, harum auctoritate litterarum, ante omnia Psalterii ordinem, qualis in Breviario Romano hodie est, abolemus eiusque usum, inde a Kalendis Ianuariis anni millesimi nongentesimi decimi tertii omnino interdicimus. Ex illo autem die in omnibus

ecclesiis Cleri saecularis et regularis, in monasteriis, ordinibus, congregationibus, institutisque religiosorum ab omnibus et singulis, qui ex officio aut ex consuetudine Horas canonicas iuxta Breviarium Romanum, a S. Pio V editum et a Clemente VIII, Urbano VIII, Leone XIII recognitum, persolvunt, novum Psalterii ordinem, qualem Nos cum suis Regulis et Rubricis approbavimus typisque Vaticanis vulgandum decrevimus, religiose observari iubemus. Simul vero poenas in iure statutas iis denuntiamus, qui suo officio persolvendi quotidie Horas canonicas defuerint; qui quidem sciant se tam gravi non satisfacturos officio, nisi Nostrum hunc Psalterii ordinem adhibeant.

Omnibus igitur Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus ceterisque ecclesiarum Praelatis, ne Cardinalibus quidem Archipresbyteris patriarchalium Urbis basilicarum exceptis, mandamus, ut in sua quisque dioecesi, ecclesia vel coenobio Psalterium cum Regulis et Rubricis, quemadmodum a Nobis dispositum est, constituto tempore inducendum curent: quod Psalterium quasque Regulas et Rubricas etiam a ceteris omnibus, quoscumque obligatio tenet recitandi vel concinendi Horas canonicas, inviolate adhiberi ac servari praecipimus. Interim autem cuilibet et capitulis ipsis, modo id maior capituli pars sibi placere ostenderit, novum Psalterii ordinem, statim post eius editionem, rite usurpare licebit.

Haec vero edicimus, declaramus, sancimus, decernentes has Nostras litteras validas et efficaces semper esse ac fore; non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, generalibus et specialibus, ceterisque quibusvis in contrarium facientibus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostrae abolitionis, revocationis, permissionis, iussionis, praecepti, statuti, indulti, mandati et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo undecimo, Kalendis Novembribus, in festo Sanctorum omnium, Pontificatus Nostri anno nono.

A. Card. AGLIARDI Fr. Seb. Card. MARTINELLI
S. R. E. Cancellarius. *S. R. C. Praefectus.*

Loco ✠ Plumbi.

VISA

M. Riggi C. A., *Not.*

Reg. in Canc. Ap. N. 571.

Rubricae
in recitatione Divini Officii et in Mis-
sarum Celebratione
servandae ad Normam Constitutionis Apo-
stolicae »Divino afflatu.«

Titulus I.

*De ratione Divini Officii recitandi iuxta novum
Psalterii ordinem.*

1. In recitatione Divini Officii, iuxta Romanum Ritum, Psalmi quotidie sumendi sunt, ad singulas Horas canonicas, de occurrente hebdomadae die, prout distribuuntur in Psalterio noviter disposito; quod deinceps, loco veteris dispositionis, in novis Breviarii Romani editionibus vulgandum erit.

2. Excipiuntur tamen omnia Festa Domini eorumque integrae Octavae, Dominicae infra Octavas Nativitatis, Epiphaniae, Ascensionis et Corporis Domini, Vigilia Epiphaniae et Feria VI. post Octavam Ascensionis, quando de eis persolvendum sit Officium; itemque Vigilia Nativitatis ad Laudes et ad reliquas Horas minores usque ad Nonam, et Vigilia Pentecostes; nec non omnia Festa Beatae Mariae Virginis, SS. Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph et SS. Apostolorum et Duplica I et II classis,

eorum que omnium integrae Octavae, si de eis fiat Officium, quod recitandum erit prout assignatur, vel in Proprio Dioecesis vel Instituti, hac lege tamen ut Psalmi ad Laudes, Horas et Completerium semper sumendi sint ex Dominica, ut in novo Psalterio; ad Matutinum vero et ad Vesperas dicantur ut in Communi, nisi speciales Psalmi sint assignati. — Tribus autem ultimis diebus maioris hebdomadae, nil erit innovandum, sed Officium integre persolvendum erit, prout nunc habetur in Breviario, sumptis tamen ad Laudes Psalmis de Feria currenti, ut in novo Psalterio, excepto Cantico Sabbati Sancti, quod etiamnum est „*Ego dixi: In dimidio*“. Ad Completerium sumantur Psalmi de Dominica, uti in novo pariter Psalterio.

3. In quolibet alio Festo Duplici, etiam maiore, vel Semiduplici, vel Simplici, et in Feriis Tempore Paschali semper dicantur Psalmi, cum Antiphonis in omnibus Horis, et Versibus ad Matutinum, ut in Psalterio de occurrenti hebdomadae die: reliqua omnia, et Antiphonae ad *Magnificat* et *Benedictus*, ut in Proprio aut Communi. Quod si aliquod ex Festis huiusmodi proprias vel peculiariter assignatas habeat Antiphonas in aliqua Hora maiori, eas in eadem ipsa retineat cum suis Psalmis, prout habetur in Breviario: in ceteris Horis Psalmi et Antiphonae dicantur de Feria occurrente.

4. Lectiones ad Matutinum in I Nocturno

semper legendae erunt de Scriptura occurrente, licet aliquando in Breviario Lectiones de Communi assignentur, nisi sit Festum Domini aut Festum cuiusvis ritus B. Mariae Virginis, vel Angelorum, vel S. Ioannis Baptistae, vel S. Ioseph, vel Apostolorum, aut Duplex I vel II classis, aut agatur de Festo, quod vel Lectiones habeat proprias, non vero de Communi, vel occurrat in Feriis Lectiones de Scriptura non habentibus, ideoque Lectiones de Communi necessario recipiat. In Festis vero, in quibus hucusque erant Lectiones de Communi, Responsoria vero propria, retineantur eadem Lectiones cum propriis Responsoriis.

5. Porro sic erit persolvendum Officium in Festis Duplicibus et Semiduplicibus superius non exceptis:

Ad Matutinum Invitatorium, Hymnus, Lectiones II et III Nocturni ac Responsoria trium Nocturnorum propria, vel de Communi: Antiphonae vero, Psalmi et Versus trium Nocturnorum, nec non Lectiones I Nocturni de Feria occurrente.

Ad Laudes et ad Vesperas Antiphonae cum Psalmis de Feria; Capitulum, Hymnus, Versus et Antiphona ad *Benedictus* vel ad *Magnificat* cum Oratione aut ex Proprio, aut de Communi.

Ad Horas minores et Completorium Antiphonae cum Psalmis semper dicuntur de occurrente Feria. Ad Primam pro Lectione brevi legitur Capitulum Nonae ex Proprio, vel de Communi. Ad Tertiam,

Sextam et Nonam Capitulum, Responsorium breve et Oratio pariter sumuntur vel ex Proprio, vel de Communi.

6. In Officio S. Mariae in Sabbato et in Festis Simplicibus sic Officium persolvendum est: ad Matutinum Invitatorium et Hymnus dicuntur de eodem Officio vel de iisdem Festis; Psalmi cum suis Antiphonis et Versu de Feria occurrente; I et II Lectio de Feria, cum Responsorii propriis, vel de Communi; III vero Lectio de Officio vel Festo, duabus Lectionibus in unam iunctis, si quando duae pro Festo habeantur: ad reliquas autem Horas omnia dicuntur, prouti supra n. 5, de Festis Duplicibus expositum est.

7. In Feriis et in Festis Simplicibus Psalmi ad Matutinum, qui in novo Psalterio in tres Nocturnos dispositi inveniuntur, dicantur sine interruptione cum suis novem Antiphonis usque ad tertium Versum inclusive, omissis Versibus primo et secundo

Titulus II.

De Festorum praestantia.

1. Ut recte dignoscatur quale ex pluribus Officiis sit praestantius et proinde sive in occurrentia, sive in concurrentia, sive in ordine repositionis aut translationis praeferendum, sequentes praestantiae characteres considerandi sunt:

a) *Ritus altior*, nisi occurrat Dominica, vel Feria vel Octava privilegiata, vel etiam quaelibet dies Octava iuxta Rubricas.

b) *Ratio Primarii aut Secundarii.*

c) *Dignitas Personalis*, hoc ordine servato: Festa Domini, B. Mariae Virginis, Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph, SS. Apostolorum et Evangelistarum.

d) *Sollemnitas externa*, scilicet si Festum sit feriatum, aut celebretur cum Octava.

2. In occurrentia, et in ordine repositionis aut translationis, alius quoque character considerandus est, nempe:

e) *Proprietas Festorum.* Dicitur Festum alicuius loci proprium, si agatur de Titulo Ecclesiae, de loci Patrono etiam secundo, de Sancto (in Martyrologio vel in eius appendice approbata descripto), cuius habetur corpus vel aliqua insignis et authentica reliquia, vel de Sancto, qui cum Ecclesia, vel loco, vel personarum coetu specialem habeat rationem. Igitur Festum quodvis istiusmodi proprium, ceteris paribus, praefertur Festo Universalis Ecclesiae. Excipiuntur tamen Dominicae, Feriae, Octavae et Vigiliae privilegiatae, nec non Festa primaria Duplicitate I classis Universalis Ecclesiae, quae uniuscuiusque loci propria considerantur et sunt. Festum autem Universalis Ecclesiae, cuiusvis ritus, quia est praeceptivum, ceteris paribus, praeferrari debet Festis aliquibus locis ex mero Indulto S. Sedis concessis, quae tamen propria, sensu quo supra, dici nequeunt.

Titulus III.

De Festorum occurrentia accidentali eorumque translatione.

1. De Dominicis maioribus I classis, quodvis Festum in eis occurrat, semper faciendum est Officium: Dominicae vero II classis, cedunt tantummodo Festis Duplicibus I classis, quo in casu de Dominica fit commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus et Missa cum IX Lectione ad Matutinum.

2. De Dominicis minoribus, seu per annum, semper fieri debet Officium, nisi occurrat Festum quodcumque Domini, aut aliquod Duplex I vel II classis, aut dies Octava Festorum Domini, quo in casu in Officio Festi vel diei Octavae fit commemoratio Dominicae in utrisque Vesperis et Laudibus et Missa cum IX Lectione ad Matutinum. Si Dominica infra Octavam Nativitatis occurrat in Festo S. Thomae Ep. M. aut in Festo S. Silvestri P. C, fit Officium de ipsa Dominica cum commemoratione Festi occurrentis; quo in casu die 30 Decembris, in Officio diei infra Octavam, Lectiones I et II Nocturni sumuntur e Festo Nativitatis, cum Responsoriis Dominicae. Quoad Dominicam vero, quae occurrit a Festo Circumcisionis usque ad Epiphaniam, nihil innovetur.

3. Duplicia I et II classis, quae seu ab aliqua Dominica maiori, seu a nobiliori Officio impediuntur, transferenda sunt in proximiorum insequentem diem, quae libera sit ab alio Festo Duplici I vel II classis,

vel ab Officiis huiusmodi Festa excludentibus; salvo tamen privilegio a Rubricis concessio Festivitatibus Purificationis et Annuntiationis B. M. V., nec non Commemorationis sollemnis S. Ioseph.

4. Festa Duplicia maiora cuiusvis dignitatis et Duplicia minora Doctorum Ecclesiae non amplius transferri possunt, sed quando impediuntur, de eis fiat commemoratio, uti de aliis Duplicibus minoribus impeditis Rubricae disponunt (salvo quod numero sequenti statuitur de omittenda in Dominicis IX Lectione historica), nisi forte occurrant in Duplicibus I classis, in quibus nullius Officii agenda est commemoratio, nisi de occurrenti Dominica, vel de Feria, aut Octava privilegiata.

5. Porro si in Dominica maiori occurrat Officium Duplex maius aut minus, vel Semiduplex, vel Simplex, fiat de Dominica cum commemoratione Officii occurrentis in utrisque Vesperis (de Simplici tamen in primis Vesperis tantum) Laudibus et Missa, sine IX Lectione historica. Idem fiat in Dominicis minoribus, nisi in eis occurrat Festum quodcumque Domini, aut quodvis Duplex I vel II classis, aut dies Octava Festorum Domini, quo in casu, ut supra n. 2. dictum est, fiat de Festo, vel de Octava cum commemoratione et IX Lectione Dominicae.

6. Dies, in qua celebratur Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum, excludit translationem cuiusvis Festi.

Titulus IV.

De Festorum occurrentia perpetua eorumque repositione.

1. Festa omnia ritus Duplicis sive maioris sive minoris, aut Semiduplicis, si perpetuo impediuntur, reponuntur, in primam diem liberam, iuxta Rubricas.

2. Festa Duplicia I et II classis perpetuo impedita reponuntur, tamquam in sedem propriam, in primam diem liberam ab alio Festo Duplici I aut II classis, vel ab aliqua die Octava, vel ab Officiis huiusmodi Festa excludentibus, salvo privilegio Festivitati Purificationis B. M. V. concessio.

3. Dominicae maiores excludunt assignationem perpetuam cuiusvis Festi Duplicis etiam I classis: Dominicae vero minores assignationem excludunt cuiuscumque Duplicis maioris aut minoris, nisi sit Festum Domini. Festum SS. Nominis Mariae perpetuo assignatur diei duodecimae mensis Septembris.

4. Dies II Novembris excludit tum Festa occurrentia, quae non sint Duplicia I classis, tum Festa perpetuo reponenda cuiusvis ritus.

Titulus V.

De concurrentia Festorum.

1. Dominicae maiores Vesperas habent integras in concurrentia cum quovis Festo, nisi sit ritus Duplicis I aut II classis: ideoque in primis Vesperis sumuntur Antiphonae cum Psalmis de Sabbato; in

Adventu tamen dicuntur Antiphonae de Laudibus Dominicae cum iisdem Psalmis de Sabbato.

2. Dominicae minores cedunt Vesperas, tum Duplicibus I aut II classis, tum omnibus Festis Domini, tum diebus Octavis Festorum Domini: integras autem habent Vesperas in concursu cum aliis Festis, sumptis in I Vesperis Antiphonis et Psalmis de Sabbato

3. Leges, quibus ordinantur Vesperae infra Octavam Nativitatis Domini, immutatae manent.

Titulus VI.

De Commemorationibus.

1. In Duplicibus I classis non fiat commemoratio de praecedenti, nisi fuerit aut Dominica quaevis, etiam per annum, aut Duplex I vel II classis, aut dies Octava alicuius Festi Domini primarii, aut dies infra Octavam privilegiatam, aut Feria maior. In occurrentia fiat tantum commemoratio de Dominica quacumque, de Octava privilegiata et de Feria maiori. De sequenti vero Officio (etiam ad modum Simplicis redacto) fiat semper commemoratio, minime autem de die infra Octavam non privilegiatam aut de Simplici.

2. In Duplicibus II classis de praecedenti Officio semper fieri debet commemoratio, nisi fuerit de aliquo Festo Semiduplici, vel de die infra Octavam non privilegiatam. In occurrentia fit commemoratio de quavis Dominica, de quolibet Duplici vel Semi-

duplici ad modum Simplicis redacto, de Octava privilegiata, de Feria maiori et de Vigilia: de Simplici vero fit tantum in Laudibus et in Missis privatis. De sequenti autem Officio quolibet, etiam Simplici vel ad modum Simplicis redacto, fit semper commemoratio, ac etiam de die infra Octavam, si in crastino Officium de ea agendum sit; et tunc cum Antiphona et Versiculo e I Vesperis Festi.

3. Licet Festa Domini eorumque Octavae privilegio gaudeant, ut in occurrentia praevaleant Dominicis minoribus, nihilominus, quando plures fieri debeant commemorationes (cauto quod in Vesperis semper fiat prima commemoratio de Officio concurrenti, cuiusvis ritus et dignitatis), tam in Vesperis, quam in Laudibus et Missa hic ordo servetur: 1.º de Dominica qualibet; 2.º de die infra Octavam Epiphaniae aut Corporis Christi; 3.º de die Octava; 4.º de Duplici maiore; 5.º de Duplici minore; 6.º de Semiduplici; 7.º de die infra Octavam communem; 8.º de Feria VI post Octavam Ascensionis; 9.º de Feria maiori; 10.º de Vigilia; 11.º de Simplici.

Titulus VII.

De conclusionem propria Hymnorum et Versu proprio ad Primam, de Suffragiis Sanctorum, de Precibus, de Symbolo Athanasiano et de tertia oratione in Missa.

1. Quando eadem die occurrunt plura Officia, quae propriam habeant conclusionem Hymnorum vel

proprium Versum ad Primam, conclusio et Versus dicantur, quae propria sunt Officii, quod ea die recitatur.

2. Deinceps, quando facienda erunt Suffragia Sanctorum, unum tantum fiet Suffragium, iuxta formulam propositam in Ordinario novi Psalterii.

3. Symbolum Athanasianum additur ad Primam in Festo SS. Trinitatis et in Dominicis tantummodo post Epiphaniam et post Pentecosten, quando de eis persolvendum est Officium salva exceptione, de qua n. sequenti.

4. Quando in Dominica fit commemoratio de aliquo Officio Duplici, vel de die Octava, vel de die infra Octavam, omittuntur Suffragium, Preces, Symbolum *Quicumque* et *tertia* Oratio in Missa.

Titulus VIII.

De Officiis votivis deque aliis Officiis additiis.

1. Cum per hanc novam Psalterii dispositionem causae cessaverint Indulti Generalis d. d. 5. Iulii 1883 pro Officiis votivis, haec ipsa Officia, et alia similia ex particularibus indultis concessa, tolluntur omnino et sublata declarantur.

2. Cessat pariter obligatio recitandi in Choro diebus a Rubricis hucusque vigentibus praescriptis Officium parvum B. Mariae Virginis, Officium Defunctorum, nec non Psalmos Graduales ac Paenitentiales. Capitula vero, quae ad ista Officia addititia ex pecu-

liari constitutione aut legato tenentur, a Sancta Sede eorum commutationem impetrabunt.

3. In Festo S. Marci et in Triduo Rogationum integrum manet onus recitandi Litanias Sanctorum, etiam extra Chorum.

Titulus IX.

De Festis Dedicationis ac Tituli Ecclesiae et de Patronis.

1. Festum Dedicationis cuiuslibet Ecclesiae est semper primum, et Festum Domini.

2. Anniversarium Dedicationis cuiuslibet Ecclesiae Cathedralis et Festum Titulare eiusdem celebranda sunt sub ritu Duplici I classis cum Octava per totam Dioecesim ab universo Clero saeculari et etiam regulari Kalendarium Dioecesanum adhibente: a Regularibus vero utriusque sexus in eadem Dioecesi commorantibus ac proprium Kalendarium habentibus, pariter sub ritu Duplici I classis, absque tamen Octava.

3. Quum Sacrosancta Lateranensis Archibasilica omnium Ecclesiarum Urbis et Orbis sit mater et caput, tum ipsius Dedicationis Anniversarium, tum Festum Transfigurationis Domini, quod, praeter magnam Resurrectionis Dominicae sollemnitatem, tamquam Titulare ab ipsa recoli solet, ab universo Clero tam saeculari quam regulari, etiam ab illis, qui peculiarem ritum sequuntur, sub ritu Duplici II classis deinceps celebrabitur.

4. Festum Patroni principalis Oppidi, vel Civitatis, vel Dioecesis, vel Provinciae, vel Nationis, Clerus saecularis, et regularis ibi degens et Kalendarium Dioecesanum sequens sub ritu Duplici I classis cum Octava celebrabit: Regulares vero ibidem commemorantes et Kalendarium proprium habentes, idem Festum, quamvis feriatum numquam, fuerit, eodem ritu celebrabunt, absque tamen Octava.

Titulus X.

De Missis in Dominicis et Feriis deque Missis pro Defunctis.

1. In Dominicis, etiam minoribus, quodcumque Festum occurrat, dummodo non sit Festum Domini, vel eius dies Octava, aut Duplex I vel II classis, Missa semper dicenda erit de Dominica cum commemoratione Festi. Quod si Festum commemorandum sit Duplex, tunc omittenda est III Oratio.

2. In Feriis Quadragesimae, Quatuor Temporum, II Rogationum, et in Vigiliis, si occurrat fieri Officium alicuius Festi Duplicis (non tamen I vel II classis) aut Semiduplicis, Missae privatae dici poterunt ad libitum, vel de Festo cum commemoratione ultimoque Evangelio Feriae aut Vigiliae, vel de Feria aut Vigilia cum commemoratione Festi: prohibentur tamen Missae votivae privatae, aut privatae pro Defunctis: quae item prohibentur in Feria, in qua anticipanda vel reponenda est Missa Dominicae. In

Quadragesima vero Missae privatae Defunctorum celebrari tantum poterunt prima die cuiuscumque hebdomadae, libera in Kalendario Ecclesiae, in qua Missa celebratur.

3. Si alicubi aliquod Festum impeditum a Dominica minore, celebratur ex voto, vel cum populi concursu (cuius rei iudex erit Ordinarius), Missae de eodem Festo impedito celebrari poterunt, dummodo una Missa de Dominica ne omittatur. Quoties extraordinem Officii cantetur vel legatur aliqua Missa, si facienda sit commemoratio aut Dominicae, aut Feriae, aut Vigiliae, semper de hisce etiam Evangelium in fine legatur.

4. Ad Missam Dominicae etiam minoris, cum commemoratione Festi Duplicis tum maioris tum minoris ac diei infra Octavam quomodolibet celebrandam, retinetur color proprius Dominicae, cum Praefatione SS. mae Trinitatis, nisi adsit propria Temporis, vel Octavae alicuius Festi Domini.

5. Leges pro Missis Defunctorum in cantu, immutatae manent. Missae vero lectae permittuntur in Duplicibus tantummodo in die obitus, aut pro die obitus, dummodo ne sit Festum de praecepto, aut Duplex I vel II classis, vel FERIA excludens Duplicia I classis. Quoad vero Missas lectas Defunctorum dicendas diebus ritus Semiduplicis aut Simplicis, in posterum numquam celebrari poterunt in Feriis n. 2 enumeratis, salva tamen exceptione ibidem admissa.

Licebit tamen in huiusmodi Missis de Feria orationem addi pro Defunctis, pro quibus Sacrificium applicatur, paenultimo loco, prout permittit Rubrica Missalis. Cum autem ut applicari possint Indulgentiae Altaris privilegiati, Missae Defunctorum debuerint hucusque in nigris celebrari, Summus Pontifex easdem indulgentias in posterum benigne concedit, licet Missa dicatur de Feria, cum oratione pro Defunctis. In reliquis autem Feriis per annum n. 2 non exceptis, nec non in Semiduplicibus, infra Octavas non privilegiatas et in Simplicibus, Missae Defunctorum sicut et aliae Missae votivae dici poterunt iuxta Rubricas.

Titulus XI.

De Collectis in Missis.

Quod ad Collectas ab Ordinariis locorum imperatas attinet, deinceps prohibentur (nisi sint pro re gravi praescriptae) non tantum in Vigiliis Nativitatis et Pentecostes et in Duplicibus I classis, sed etiam in Duplicibus II classis, in Dominicis Maioribus, infra Octavas privilegiatas, et quandocumque in Missa dicendae sint plus quam tres Orationes a Rubrica eo die praescriptae.

Titulus XII.

De Missis Conventualibus.

In Ecclesiis, in quibus adest obligatio Chori, una tantum Missa cum assistentia Choralium semper

celebretur; et quidem de Officio diei, nisi aliter Rubricae disponant; aliae Missae, quae hucusque cum praedicta assistentia celebrabantur, in posterum extra Chorum legantur, post propriam Horam Canonicam; excipiuntur tamen ab hac regula Missae in Litaniis maioribus et minoribus, et Missae in Festo Nativitatis Domini. Excipiuntur pariter Missae in anniversariis Creationis et Coronationis Summi Pontificis, Electionis et Consecrationis seu Translationis Episcopi, nec non in anniversario ultimi Episcopi defuncti, et omnium Episcoporum aut Canonicorum; omnesque Missae ex fundatione.

Titulus XIII.

De Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum.

1. In Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, omissis Officio et Missa diei currentis, fit tantum Officium cum Missa pro Defunctis, prout in Appendice novi Psalterii praescribitur.

2. Si die 2 Novembris occurrat Dominica vel aliquod Duplex I classis, Commemoratio Defunctorum celebrabitur die proxime sequenti, similiter non impedita; in qua, si forte occurrat Duplex II classis, hoc transfertur iuxta regulam traditam Tit. III. n. 3.

Praescriptio Temporaria.

In futuris Breviarii editionibus mutantur, ob novam Psalterii reformationem, sequentes Antiphonae in Laudibus:

In Dominica Sexagesimae:

*Ant. 5. In excelsis * laudate Deum.*

In Dominica III Quadragesimae:

*Ant. 3. Adhaesit anima mea * post te Deus meus.*

In Dominica IV Quadragesimae:

*Ant. 3. Me suscepit * dextera tua, Domine.*

In Feria IV Maioris Hebdomadae:

*Ant. 3. Tu autem, Domine, * scis omne consilium eorum adversum me in mortem.*

*Ant. 5. Fac, Domine, * iudicium iniuriam patientibus: et vias peccatorum disperde.*

Prvi del.

O brevirju vobče.

§ 1. Ime.

Poleg sv. maše je brevir najmočnejše sredstvo duhovniku, da si nabira obilnih zakladov za nebesa. Brevir, ki ga opravlja vse katoliško duhovništvo, je sestavljen:

- a) iz psalmov,
- b) iz delov sv. pisma,
- c) iz življenjepisov svetnikov,
- č) iz najlepših sv. spevov.

Papež Gregor VII. (1073—1085) je dal to molitev dobro pregledati in skrajšati; odtod ime *Breviarium*.¹ Imenuje se tudi: *Officium divinum*, *Officium ecclesiasticum*, *Pensum divinum*, *Horae canonicae i. e. iuxta regulas ecclesiasticas (cánones) persolvendae*, *Psalmodia divina*.

§ 2. Razdelitev.

Brevir (*Corpus Breviarii*) delimo v štiri glavne dele, ki so:

inclusive	a) <i>Pars hiemalis</i> :		exclusive
	A	Dom. I. Advent. usque ad Dom. I. Quadrag.	
	b) <i>Pars verna</i> :		
	" "	I. Quadrag. usque ad Dom. SS. Trinit.	
	c) <i>Pars aestiva</i> :		
" "	SS. Trinit. usque ad Dom. I. Septemb.		" "
d) <i>Pars autumnalis</i> :			
" "	I. Septembr. usque ad Dom. I. Advent.		

Kako naj se brevir moli, učijo rubrike: splošne in posebne. Prve (*Rubricae generales*) se nahajajo spredaj v brevirju ter obsegajo 37 z rim. štev. zaznamovanih točk (*Tituli*), ki se delé v posamezna z arabsk. štev. označena poglavja (*Capita*). Pomnožene, deloma izpremenjene so te rubrike vsled papeževe konstitucije *Divino afflatu* (1. Nov. 1911), ki je pridejana novi izdaji psalterija, pa tudi tej

¹ *Breve orarium* = kratka molitev, (po drugih) *breve horarium* = kratke urine molitve ali dnevnice.

knjižici, ter obsega 13 točk (*Tituli*). — Druge (*Rubricae speciales*) so razpostavljene po vsem brevirju vsaka na svojem mestu.

Glede na važnost so rubrike zaukazujoče (*Rubricae praeceptivae*) in pa nasvetujoče (*Rubricae directivae*). Za skupno molitev (*pro Choro*) so vse rubrike — *Rubricae praeceptivae*, za zasebno molitev (*extra Chorum*) pa — *directivae*. Jako težko je, natančno določiti mejo med temi (*directivae*) in onimi (*praeceptivae*). Zato sv. Tridentinski zbor lepo uči, naj se vse rubrike izvršujejo vestno in natanko (*ad amussim*).

§ 3. Začetek.

1. Brevir je že zelo stara molitev, tako stara kakor sv. Cerkev in še starejša; zakaj že v stari zavezi se da zaslediti, seveda v drugačni obliki kakor dandanes.

Kralj David namreč, že dobrih 1000 let pred Kr. r., poje ter naznanja svojo lepo navado gledé vsakdanje molitve rekoč: *Septies in die laudem dixi tibi... Media nocte surgebam ad confitendum tibi...*¹

2. Judje so delili dan (od jutra do večera) v štiri enake (tri ure trajajoče) dobe, ki so pa bile med seboj zvezane s posebnimi molitvami ob 1., 3., 6. in 9. uri. Te stare judovske šege so se držali tudi prvi Jezusovi učenci.² Zategadelj Tertulijan te ure

¹ Ps. 118, 164. 62. — ² Cfr. Act. 2, 15 ; 10, 9; 3, 1.—

(3., 6. in 9.) z njih vimi običajnimi molitvami vred imenuje „apostolske ure“, ki so se po apostolskih konstitucijah morale opravljati, kakor pravijo besede: „*Precationes facite mane, tertia, sexta, nona, vespere, atque ad galli cantum*“.¹

3. Dnevnim uram so že v prvi dobi krščanstva pridevali še tri nočne ure, namreč: jutranjice (*Matutinum*) s hvalnicami (*Laudes*), večernice (*Vesperae*) in sklepno molitveno uro (*Completerium*). *Prima*, katero je prvotno nadomestovala slična jutranja molitev, se je v svoji sedanji obliki, kakor meni Kasijan († po 432), priklopila še le v 4. stoletju, torej približno v istem času, kakor sklepna ura (*Comple.*) katero prvi omenja sv. Ambrož (340—397). Tako so imeli že zgodaj sedem delov brevirja po besedah psalmistovih: *Septies in die laudem dixi tibi*.

4. *Matutinum* šteje tri nokturne (*Cursus nocturni*). Na predvečer Gospodovega dneva t. j. v soboto zvečer so se namreč prvi kristjani v svoji znani gorečnosti zbirali k skupni molitvi po trikrat in sicer: ob devetih zvečer, o polnoči in pa ob tretji uri zjutraj. To so bili trije *Cursus nocturni*, katerim so še navsezgodaj, ob svitu, dodevali hvalnice (*Laudes*). — *Matutinum cum Laudibus* so imenovali *Officium nocturnum*, nočne molitvene ure, ker so se opravljale večinoma ponoči, ostali del

¹ Constit. Apost. Lib. VIII. c. 34.

brevirja pa *Officium diurnum*, dnevne molitvene ure, vse skupaj pa dnevnice (=molitvene ure enega celega dneva).

Ob navadnih dnevih med tednom (*Feriae*) so se verniki le po enkrat shajali k skupni molitvi; zato ima *Officium* takega dneva samo en nokturn z 9 psalmi treh navadnih nokturnov.

§ 4. Razvoj.

1. „*Psallat, oret, canat unusquisque...*“, določale so že *Constitutiones Apostolicae* v oziru na duhovne dnevnice, ki so bile v ta namen prav umetno sestavljene iz psalmov, svetopisemskih odlomkov z razlagami, iz krasnih molitvic in sv. pesmi. Že v prvih časih krščanstva so se v brevirju čitali tudi življenjepisi ali legende¹ svetnikov zlasti mučencev. Pozneje so se brali še listi in drugi spisi sv. „apostolskih očetov.“²

2. V začetku ni bilo tolike enotnosti v brevirju kakor dandanes; zakaj vsaka cerkev skoro je imela svoj lastni brevir. To pa ni bilo v prid sv. Cerkvi Kristusovi, ki mora biti edina tudi v svojih molitvah. Zovoljo tega se papeža sv. Damaz I. (366—384) s pomočjo sv. Jeronima († 420) in sv. Leon I. (440—461) lotita poprave brevirja. Za njima so isto storili še drugi papeži: Sv. Gelazij I. (492—496), sv.

¹ *i. e. vitae Sanctorum legendae.* — ² Sv. Klement Rim. († 101), sv. Irenej († 107), sv. Polikarp († 168).

Gregor Vel. (590—604), posebno pa sv. Gregor VII. (1073—1085). Mnogo se je z brevirjem pečal sv. Tridentinski zbor (1545—1563), ki je srečno dosegel ta uspeh, da so brevir resnično reformirali papeži: Pavel IV. (1555—1559), Pij IV. (1559—1565) in Pij V. (1566—1572). Le-ta je skrbno pregledani in predelani brevir dal na svitlo l. 1568 z nalogom, naj ga sprejmejo vse cerkve, izvzete naj bodo samo tiste, ki imajo že nad 200 let svoj lastn brevir.

3. Dobrih 20 let pozneje je papež Klement VIII. (1592—1605) brevir zopet pregledal in popravil ter l. 1602 nanovo izdal.

4. Urban VIII. (1623—1644) pa je leta 1631 oskrbel zopetno preosnovo in novo izdajo brevirja, ki je ostala neizpremenjena do Leona XIII.

5. Slavni Leon XIII. (1878—1903) pa je določil,¹ da se izmed *Dupl. (min.)* smejo „prenesti“ na drug, nezabranjen dan, samo *Festa Doctorum*.² Vsled te odredbe papeževe je ostalo več „prostih dni“ (*de ea, Feria, Simplex*) ter se tako pomnožilo število dolgih ferialnih oficijev (*Officium feriale*). Da teh ne bi trebalo opravljati, je Leon XIII. (Decr. 5.

¹ Decr. 28. Jul. 1882. — ² To pa seveda le tedaj, ako se tak nezabranjen dan dobi še v teku istega leta; drugače pa se mora kakor navadni *Duplex* in celo *Duplex mai.* znižati (*simplificare*) in *komemorirati*, ali pa za dotično leto popolnoma izpustiti, ako namreč glavni praznik ne dopušča komemoracije.

Jul. 1883) uvedel takozvana *Officia votiva per annum*, ki naj se molijo *ad libitum* in sicer *ritu semiduplici*. Tudi je nanovo dal pregledati in pri nekaterih oficijih popraviti *Lectiones* 2. *Nocturni* ter je vpeljal nekatera *Officia nova*. To je bila predzadnja prenareditev brevirja.

6. Za vse blago in sveto vneti papež Pij X. je z apost. konstitucijo *Divino afflatu* (1. Nov. 1911) izdal nov po nekdanjem izdelan in prenovljen *Psalterium* in posebej, od tega ločen, *Ordinarium divini Officii*. Odpravil je tudi *Officia votiva* svojega prednika ter pripomogel nedeljskim in ferialnim oficijem do prvotne veljave, vpliv godovnih oficijev pa znatno zmanjšal. To je bila najnovejša prenovitev brevirja.

§ 5. Razpredelba.

Brevir kot knjiga obsega štiri glavne dele:

1. *Ordinarium divini Officii et (novum) Psalterium*. V tem delu je razen lekcij in oracij vse za *Officium Dominicale et feriale* t. j. za vse dni v tednu, ob katerih se ne obhaja noben god (*Festum*); antifone, psalmi in vrstice se porabljajo tudi za godove nižjega reda.

2. *Proprium de Tempore* ima: *Lectiones*, *Antiph.*, *Orationes* za vse dni med letom; česar pa tukaj ni, se dobi v 1. delu (*Psalterium et Ordinarium*).

3. *Proprium Sanctorum* obsega vse, kar imajo posamezni godovi v letu lastnega za *Officium*. Vse

drugo se jemlje za nje deloma iz 1., deloma iz 4. dela.

4. *Commune Sanctorum*. V tem delu brevirja je vse tisto, kar imajo godovi cerkvenega leta skupnega. Obsega pa te-le oddelke:

- a) *Commune Apostolorum (et Evangelistarum)*¹
- b) „ *unius Martyris*,¹
- c) „ *plurimorum Martyrum*,¹
- č) „ *Confess. Pontif. (et Doctorum)*,
- d) „ *Confess. non Pontif. (et Abbátum)*.
- e) „ *Virginum*,
- f) „ *non Virginum*.

Razen teh štirih glavnih delov obsega vsak zvezek brevirja še to-le:

- 1. *Commune Dedicationis Ecclesiae*.²
- 2. *In Festis B. Mariae V. per annum*,
- 3. *Officium B. Mariae V. in Sabbato*,
- 4. „ *parvum B. Mariae V.*;
- 5. „ *Defunctorum*,³
- 6. *Psalmi Graduales*,

¹ *Tempore Paschali* je poseben *Commune*, ki se nahaja za apostole po *Com. Apost.*, za mučenike pa skupno po *Com. unius Martyris*. — ² Ako se praznik posvečenja vseh cerkev v škofiji obhaja isti dan (kakor v Lavant. škofiji 3. ned. v okt.), morajo ta *Officium* moliti isti dan vsi duhovniki škofije, naj so že nastavljeni pri posvečeni ali neposvečeni cerkvi, in tudi službeno ne nastavljeni. Decr. 1. Sept. 1838. — Isto dolžnost imajo tudi redovniki (S. R. C. 7. Iul. 1905). — ³ Odslej se moli, kakor ga ima *Novum Psalterium* ob koncu.

7. *Psalmi Poenitentiales (cum Litaniis),*
8. *Commendatio animae,*
9. *Benedictio mensae,*
10. *Itinerarium Clericorum,*
11. *Officia votiva per annum,¹*
12. " *pro aliquibus locis,*
13. *Praeparatio ad Missam,*
14. *Gratiarum actio post Missam,*
15. *Index alphabeticus,*
16. *Officia nova,*
17. *Proprium dioecesanum.*

§ 6. O dolžnosti moliti brevir.

1. V prvi dobi krščanstva so brevir molili duhovniki in lajiki in sicer skupno. Apostola Peter in Janez sta šla v tempelj molit,² gotovo k skupni molitvi. Sv. Cezarij Arl. pa vabi vse vernike rekoč: „*Ad Vigiliis maturius surgite; ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam ante omnia convenite. Nullus se a s. opere subtrahat, nisi quem infirmitas aut publica utilitas aut forte certa et grandis necessitas tenuerit occupatum.*“³

2. Pozneje so imeli to dolžnost samo redovniki in kleriki, kakor spričuje *Palladius* († 421), ki piše o Pahomiju († v 4. stoletju), pravem ustanovitelju redovniškega življenja: „*Constituit, ut monachi per*

¹ V najnovejših izdajah brevirja jih ni več. — ² Cfr. Act. 3, 1; 2, 15; 10, 9; 16, 25. — ³ Sermon. 55. de tempor.

totum diem facerent duodecim orationes et in nocturnis vigiliis duodecim, et in hora nona tres."

3. Kako stroga je bila sv. Cerkev glede na brevir, je razvidno iz „apost. konstitucij“,¹ ki velevaljo vsem vernikom brez izjeme: „*Precationes facite mane, tertia hora ac sexta et nona et vespere atque ad galli cantum . . . Quodsi ad ecclesiam prodire non licuerit propter infideles, congregabis, episcopo, in domo aliqua . . . ; quodsi neque in domo neque in ecclesia congregari poterunt, psallat sibi unusquisque, canat, oret, simul duo, simul aut tres.*"²

4. Kleriki so se morali brevir učiti na pamet. *Concilium Nicaenum* (325) zahteva, da ga škofje znajo iz glave (vsaj psalme in himne). Za malomarne klerike, ki niso opravljali brevirja, je določil *Concilium Carthag. IV.* (398) hudo kazen z besedami: „*Clericus, qui absque corpusculi sui inaequalitate vigiliis deest, stipendiis privetur.*"³ — *Concilium Agathense* (506) daje tudi škofom oblast, kaznovati one klerike, ki zanemarjajo brevir. — *Concilium Tolet. VIII.* (633) zahteva, naj znajo kleriki brevir na pamet, predno prejmejo sv. mašniško posvečenje. — *Concilium London.* (1200) pravi zastran molitve duhovnih dnevnih: „*Similiter et omnes horae et omnia officia aperte et distincte dicantur ita, quod ex festinatione nimia non syncopentur aut verba praecedantur.*"

¹ Te so nastale okoli l. 400 po Kr. r. — ² Lib. VIII. c. 40. — ³ c. 49.

— *Concilium Later.* IV. (1215) graja ter celo kaznuje tiste duhovnike, ki nokturnov ne molijo po noči, ampak še le ob solnčnem svitu s hvalnicami vred. — *Concilium Basil.* (1435) ukazuje duhovnikom, naj molijo brevir p o b o ž n o.

5. Vse te in še druge določbe in sklepe raznih cerkvenih zborov je sv. Tridentinski zbor obnovil in potrdil, ter duhovnikom vnovič priporočal, naj vendar zvesto opravljajo duhovniške dnevnicе, ali pa se naj kaznujejo s prikrajšanjem dohodkov, s postom ali pa celo z odpustom.

6. V začetku torej ni bilo nikake zapovedi gledé na brevir; zapoved je nadomestovala ljubezen in zvestoba posameznikov. Stroga zapoved je nastopila še le, ko je med služabniki sv. Cerkve zavladala mlačnost v molitvi.

§ 7. Kdo je dolžan moliti brevir?

1. *Ex titulo ordinis* imajo dolžnost moliti brevir vsi tisti kleriki, ki so prejeli višje redove (*ordines maiores*) t. j. od subdijakona (*inclus.*) naprej. Ob tisti uri, ko je kdo prejel subdijakonat, nastopi zanj ta dolžnost, ki mu ostane skozi vse življenje, tudi za slučaj izobčenja (*excommunicatio*). Ako je n. pr. ob 9. uri prejel prvi višji red, mora začeti s 3. „uro“ (*Tertia*) duhovnih dnevnic dotičnega dneva.¹

¹ Kar je opravil prej brevirja, se mu sme vračuniti (Noldin).

2. *Ex titulo iustitiae* morajo brevir moliti vsi tisti, ki imajo kak cerkven *beneficium*,¹ če tudi nimajo (višjega) posvečenja.

3. *Propter religionem* t. j. vsled redovnega pravila so dolžni dnevnic opravljati vsi redovniki (tudi redovnice) brž po storjenih redovnih obljubah.²

§ 8. Dolžnost moliti brevir — važna.

Dolžnost, moliti brevir, veže vse imenovane osebe *sub gravi in materia gravi*. „*Materia gravis*“ pa je: *Una parva hora, completorium, pars nocturnorum saltem unius parvae horae quantitati aequivalens* (S. Alphons. Liguor.).

1. Kdor namenoma opušča ali pa zanemarja brevir, greši tolikokrat, kolikorkrat bi ga moral moliti.³ V dvomu, je-li duhovnik opravil ves brevir, naj skuša spoznati, ali je *dubium negativum* ali *positivum*. V prvem slučaju t. j. ako se mu zdi, da ni opravil kakega dëla, mora ga (zdaj) moliti; v drugem slučaju pa, t. j. ako se mu močno dozdeva, da je zmolil tudi dotični del, mu ni treba ponavljati.

2. Kdor zanemarja duhovne dnevnic, greši, vrhutega pa je še dolžan povrniti⁴ dohodke svojega

¹ Po pravilu: *Beneficium datur propter officium*. —

² „*Choro interesse debent etiam professi votorum simplicium ut solemniter professi*“. (S. C. Episc. et Reg. 6. Aug. 1858). —

³ „*Tot peccata, quot actus interrupti*.“ — ⁴ Povračilo (*restitutio*)

beneficija. Tako je določil V. Lateranski zbor (1512—1517), potrdil Trid. zbor in papež Pij V. še v posebnem pismu,¹ kjer piše: „Ukazujemo pa, da, kdor zanemari en dan ali več dni vse duhovne úrine molitve, ima izgubiti toliko dohodkov svojega beneficija, kolikor jih pride na tisti dan ali na tiste dni, ko je opustil oficij. . . . Naj pa tudi vê, da je zraven izgube dohodkov storil tudi velik greh... Kdor zanemari jutranjice s hvalnicami (*Matutinum cum Laudibus*), ima povrniti polovico dohodkov, ravno tako, kdor opusti vse druge „ure“ enega dneva. Za eno izpuščeno úrino molitev (*Hora*) ima povrniti šestinko ($\frac{1}{6}$) dohodkov tistega dneva.“

3. Gledé na pomoto pri oficiju je pomniti to-le:

a) *Officium pro Officio*. Ako bi se kdo, opravlja brevir, zmotil v oficiju t. j., ako bi iz nepaznosti ali zmote vzel in že tudi dokončal napačen oficij (n. pr. *de Fer. III.* namesto *Fer. IV.* ali pa *Commune unius Martyris* namesto *Comm. Confessoris Pontificis*), ni dolžan tega (pravega) moliti ne tisti, tudi ne kak poznejši dan (kadar bi zapazil pomoto). Svetuje se le, naj tisti dan, ko se zavê pomote, od zaukazanega, pa ne opravljenega oficija,

se ima zgoditi dotični cerkvi ali sploh beneficiju v korist, ali pa je razdeliti med uboge kot miloščina. — ¹ Constit. „*Quod a nobis*“ d. 9. Julii 1568 et „*Ex proximo*“ d. 20. Sept. 1571.

opravi, kar je temu lastnega (e. gr. *Lectiones, Oratio*).

b) *Error corrigatur, ubi deprehenditur*. Kdor zapazi pomoto med molitvijo, naj od tam, kjer je spoznal, da moli napačen oficij, dalje opravlja dnevnicke po pravem oficiju.

c) *Error non corrigitur per errorem*. Ako bi bil duhovnik v pomoti opravil dnevnicke kakega godu, ki je v direktoriju zaukazan še le kak naslednji dan, moli, kadar pride tisti dan, zopet tisti oficij, ali pa namesto njega onega, katerega je bil zadnjič prezrl.

§ 9. Kdaj ni te dolžnosti.

Dolžnost, opravljati brevir, jenja vsled:

a) fizične, b) moralne nezmožnosti, in c) vsled zakonitega spregleda.

a) Fizična nezmožnost je n. pr.: nevarna ali tolika bolezen, da bi delalo bolniku velike težave, ako bi molil brevir; huda bolezen na očeh in pa rahlost pri okrevajočih („rekonvalescentih“), ako je nevarnost, da se jim vsled tega napóra povrne bolezen.¹

Opravičen razlog (*iustum impedimentum*) je tudi, ako duhovnik brez lastne krivde nima brevirja. V takem slučaju si pa mora oskrbeti drug

¹ Nikakor pa ne opravičuje navadna ali splošna telesna slabost.

brevir; ako ne dobi rimskega, naj seže po redovnem. Kolikost in kakovost naj varuje; ako pa slednje ne more najti, mora vsaj prvo opraviti po brevirju, ki mu je na razpolago. Ako pogreša *Proprium*, naj moli dotične dele iz *Commune*. — Če pa ne more nikjer dobiti brevirja, je (*sub gravi*) dolžan moliti na pamet, če ne zna vsega oficija, pa naj moli, kolikor zna, vsaj v obsegu ene „ure“ (*Hora, Completorium*).

b) Moralna nezmožnost je n. pr.: nevarnost, da bi ravno brevir utegnil duhovnika ovaditi nevernikom ali krivovercem, ki mu strežejo po življenju; — ali če mora kot dušni pastir ves ljubi dan biti umirajočim v pomoč.¹ Drugih zadržkov, da duhovnik ne bi mogel opraviti dnevnega oficija od polnoči do polnoči, pa ne bo izlaska v dobro urejenem dušnem pastirovanju.

c) Zakonit spregled, da ni treba moliti brevirja, se za nekoliko časa dobi od domačega škofa, za delj časa ali za zmiraj pa le od sv. očeta. Kajpada mora tozadevna prošnja imeti dovolj tehtnih razlogov.²

§ 10. Kakšen brevir sme duhovnik rabiti?

1. Svetni duhovnik sme in mora rabiti le rimski brevir (*Breviarium Romanum*). Ta je njegov molit-

¹ postavim: v bolnišnicah, zlasti ob času vojske, kuge.

— ² kakršni so n. p. očesna bolezen, visoka starost.

venik. Tako je posneti iz pisem Pija V., Klementa VIII. in Urbana VIII. — in tako je vnovič določila S. R. C.¹ Samo redovniki in pa tisti, ki so l. 1568 imeli že nad 200 let svoj lastni brevir, smejo se držati svojega.

2. Vsak duhovnik mora opravljati ves oficij vsakega dneva in sicer po navodu svojega škofijskega direktorija. Od določil tega direktorija bi smel odstopiti ter po svoje uravnati oficij le tedaj, če je prav očito in gotovo, da se je vrinila pomota zoper rubrike.²

3. Duhovnik, ki ima službo pri kaki cerkvi tuje škofije, se ima ravnati po direktoriju tiste cerkve. Tudi, kdor ima v tujem kraju svoje pravo ali nepravo domovanje ter biva res tam, naj moli oficij tistega kraja. Na potovanju se ima držati domačega direktorija. Razen vsakdanjega oficija ima vsak, ki je prejel višje rede (*in sacris ordinibus constitutus*), še moliti *Litaniae Oo. Sanctorum*.³

§ 11. V katerem jeziku se moli brevir?

Brevir se veljavno moli samo v latinskem jeziku.⁴ Mi duhovniki namreč molimo v imenu sv.

¹ 26. Apr. 1834. — ² S. R. C. 27. Aug. 1836. —

³ Na „Markovo“ in „prošnje (3) dni“ (pred Vnebohodom Gospodovim) in sicer vselej v latinskem jeziku. Glej § 11. — ⁴ Constit. „Quod a nobis“ d. 9. Jul. 1568. — Isto povdarja najnovejši odlok sv. kongregacije z besedami: *Ad quaestionem: An sacerdos in lingua vernacula Officium divinum*

Cerkve, koje služabniki smo. Cerkveni (liturgični) jezik pa je latinski jezik — mrtev, neizpremenljiv in zato prav posebno pripraven ohraniti edinost v sv. Cerkvi. Latinščina je tudi apostolskega sedeža jezik in je jako sposobna za razširjanje Kristusove Cerkve, ki je za vse čase, za vse kraje in za vse narode.

Za boljše umevanje brevirja (zlasti psalmov), naj se rabijo dobre razlage (psalmov). Sicer pa nikakor ni izgubil sadu molitve, kdor ni razumel vsake vrstice v psalmu.

§ 12. Izgovarjanje pri brevirju.

Breviarium recitari debet. Pronuntiatio sit vocalis et integra. Kdor moli brevir, mora resnično izgovarjati vse besede; ni pa potrebno, da ga sliši kdo drugi ali sam sebe.¹

Breviarii Romani ex. gr. Nativitatis Domini, defunctorum etc., cum populo peragens, vel Litánias Sanctorum in Processionibus Rogationum eadem lingua persolvens, teneatur has partes Breviarii Romani in lingua latina iterum recitare? S. R. C. ex-quisito voto Commissionis Liturgicae reque mature perpensa, respondendum censuit: *Affirmative*; nam qui ad recitationem divini Officii et cuiusque partis Breviarii Romani sunt obligati, tantum in lingua latina haec recitare debent, *alias non satisfaciunt obligationi*. Atque ita rescripsit. Die 3. Iul. 1904. (Analecta ecclesiastica, Fasc. prim., Ianuar. 1906. pag. 2°), c. I).

¹ Vendar pa se to poslednje jako svetuje in vsem priporoča.

Kdor moli *in Choro*, zadosti dolžnosti, če en „verz“ psalma moli, drugega pa poslušá. Poslušanje tukaj nadomestuje izgovarjanje. Posamezne besede se morajo izgovarjati popolnoma, jasno in razločno (*pronuntiatio integra*). Slovke požirati ali besede kvariti, je grešno in sicer zelo, ako se vsled tega izpremeni smisel. Ako pa se besede pačijo bolj po redko, tedaj je samo mali greh. Zategadelj naj se brevir nikdar ne moli na pamet¹, da se tako prepreči površnost v molitvi.

§ 13. Namen.

Pri brevirju moramo imeti tisti namen, ki ga Cerkev želi, namreč hvaliti Boga in častiti njegove svetnike. Ne zadostili bi tedaj svoji dolžnosti glede na brevir, ako bi ga opravljali tako in zato, da bi ga proučevali. Istotako ne bi zadostili, ako ne bi obudili sploh nobenega namena pri molitvi duhovnih dnevnic.

1. Zadostujoč namen (*intentio sufficiens*) je:

a) *Intentio actualis* — namen, ki ga ima duhovnik med molitvijo (*in actu recitationis*) Tak je najboljši.

b) *Intentio virtualis* — namen, ki ga je bil obudil v začetku, in ki še traja (*in virtute*) do konca. Tak namen je sicer nepopoln, pa vendar še zadostuje.

2. Nikakor pa ne zadostuje (*intentio insufficiens*):

¹ razen v skrajni sili.

a) *Intentio habitualis* — namen, ki ga je molivec nekdanj¹ imel, pa ne preklical doslej (*intentio olim habita et non retractata*).

b) *Intentio interpretativa* — namen, ki ga v resnici ni imel molivec, pa bi ga gotovo obudil, ako bi se sam spomnil, ali če bi ga kdo opozoril nanj.

3. *Intentio* je pri brevirju neobhodno potrebna, ni pa še zadostna; njej se mora pridružiti še *attentio*, da bo molitev zares dobra. *Attentio* (paznost) pa ni nič drugega, kakor čista *intentio* med vso molitvijo, ter je ali zunanja ali pa notranja:

a) *Attentio externa* se ozira samo na zunanost besedila t. j. na izgovarjanje posameznih besed v molitvi. Te paznosti torej nima, kdor dela med molitvijo kaj takega, kar se ne vjema z molitvijo, n. pr. kdor govori, piše, gleda skozi okno, posluša kaj drugega, ali kdor se igra ...

b) *Attentio interna* se tiče vsebine molitve ter se kaže v tem, da pobožno povzdigujemo duha k k Bogu, da obujamo svete občutljeje in delamo dobre, trdne sklepe. Njej je nasprotna prostovoljna razmišljenost. Neprostovoljna razmišljenost ni grešna in ne stori molitve neveljavne.

Zunanje raztresenosti se obranimo v samoti, na skritem kraju, notranje pa, če večkrat obudimo živo vero v božjo pričujočnost.

¹ morebiti pri ordinaciji.

§ 14. Prednosti brevirja.

1. Brevir je molitvenik, sestavljen od Duha božjega. V njem imaš psalme, v katerih so izraženi najsv. občutljivi srca, kakor: hrepenenje, prošnje, zaupanje, hvala, veselje, žalost, ljubezen.

2. Poleg psalmov so še drugi deli sv. pisma (*Scriptura sacra*), ki je „knjiga vseh knjig“, knjiga in orožje duhovniku.

3. Te svetopisemske odlomke tolmačijo nositelji tradicije, sv. očetje, v svojih mičnih in učenih razpravah, katere preveva Duh Kristusov.

4. Lepe in zanimive so poleg življenjepisov tudi legende svetnikov, ki nam jih brevir priporoča v posnemo. Ako tudi ne moremo posnemati vsega, kar se v njih pripoveduje o izvoljenih božjih, vsekako pa jih moramo občudovati in zato tem bolj hvaliti Boga, ki je tolike milosti dodelil tem našim prijateljem.

5. Tudi prekrasne himne najdeš v brevirju. Ti sv. spevi so prava katoliška poezija. V njih se umetno opeva sv. vera, najsv. Zakrament, presv. Trojica, Mati božja in več drugih izvoljenih božjih.

6. Prav posebno pa moramo občudovati v brevirju nebroj najrazličnejših molitvic (*Orationes*) in sicer zavoljo njihove klasične vsebine in kratke,¹

¹ Cfr. Matth. 6, 7.

pa vendar umetne oblike. Skratka, čim bolj se vglodbiš v duha brevirja, tem ljubša molitev ti bode.

§ 15. Smoter v brevirju.

Brevir ima trojni smoter, in sicer naj našo dušo :

- a) očiščuje (*via purgativa*),
- b) razsvetljuje (*via illuminativa*),
- c) združuje z Bogom (*via unitiva*).

Ta trojni smoter mora brevir doseči in ga v resnici tudi dosega po svojih poglavitnih delih, ki so :

a) *Psalmi* izražajo človekovo slabost in onemoglost, kličejo k Bogu za pomoč ter očiščujejo človeku dušo.

b) *Lectiones* nam podajajo dogodke iz življenja Jezusovega in svetnikov, resnice sv. vere, zajete zlasti iz razodetja božjega, kar mogočno upliva na molivca ter mu razsvetljuje um in kaže pravo pot, po kateri naj hodi.

c) *Orationes* pa povzdigujejo našega duha k Bogu. Ako že brevir vobče ni drugega kakor pogovarjanje in združenje z Bogom, velja to še prav posebno o njegovih krasnih molitvicah.

§ 16. Čas za brevir.

Officium divinum enega dneva se mora opraviti vsaj do polnoči istega dneva, drugače je prepozno. Kdor tedaj v teku enega dneva t. j. od polnoči do polnoči zmoli ves oficij dotičnega dneva, zadostuje *per se* dolžnosti, ki jo ima kot

služabnik sv. Cerkve glede na brevir. Boljše pa stori tisti, ki tudi *per accidens* izpolnjuje vse predpise in nasvete zastran duhovnih dnevnic ter opravi: *Matutinum cum Laudibus* pred sv. mašo, *Horae (min.)* dopoldne, *Vesperae et Completorium* pa popoldne.

Matutinum cum Laudibus se sme že prejšnji dan popoldne moliti za prihodnji dan,¹ ob kateri uri ravno, kaže posebna *tabella vel privilegium in Directorio*.² Dotične določbe veljajo tistim, ki nimajo nikakih posebnih privilegijev.³

§ 17. Kraj in zadržanje.

1. Kraj za skupno opravljanje brevirja (*pro Choro*) je cerkev, hiša molitve; za privatno (*extra Chorum*) pa je dopuščen vsak dostojen⁴ kraj.

¹ = „preokupirati“ (*praeoccupare*), „anticipirati“ (*anticipare*). Kajpada se mora prej končati (ves) *Officium* tekočega dneva; po nauku nekaterih moralistov pa ni treba (Noldin).

— ² *quando pridie inchoari potest.* — ³ kakršne imajo n. pr. *Sacerdotes „Adorationis SS. Sacramenti“* (ki ima svoj glavni sedež v Parizu, središče za Avstrijo v Bolzanu na Tirolskem, za Lavant. škofijo pa v Mariborski bogoslovnici) in „*Associationis Perseverantiae Sacerdotalis*“ (s svojim glavnim sedežem na Dunaju). Ti udje smejo *Matutinum cum Laudibus* preokupirati že ob 1. uri popoldne. Ob 2. uri popoldne ga smejo v Lavantinski škofiji preokupirati vsi duhovniki vsled rescr. S. Congr. Conc. d. d. 11. Jan. 1910 ad quinquennium. —

⁴ S tem pa še ni rečeno, da je že tudi primeren za molitev. Tako n. pr. ne kaže, brevir recitirati po mestnih ulicah in cestah, kjer je živahen promet in množica ljudstva; ne po

2. Glede na telesno zadržanje pri brevirju je najboljše, da se tudi pri zasebni molitvi natanko držimo tega, kar vелеvajo rubrike za skupno (*in Choro*) t. j. da stojimo, klečimo, sedimo,¹ kakor določa sv. Cerkev.

§ 18. Red posameznih ur.

Posamezni deli duhovnih dnevnic naj se morajo po vrsti in v redu, kakor kaže brevir (v psalteriju), namreč: *Matutinum—Laudes—Prima—Tertia—Sexta—Nona—Vesperae—Completorium*.

Brez vzroka izpreminjati to vrsto, ni dovoljeno in ni brez greha. Le ako ima kdo pameten vzrok, sme poznejšo „uro“ moliti pred prejšnjo.²

§ 19. Prekinjenje dnevnic.

Ali se smejo duhovne dnevnice prekiniti? Brez razloga in predolgo ne. Umestno je, da se po prekinjenju z nova začne s tistim psalmom, ki je bil pretrgan.

Laudes se smejo od *Matutina* ločiti tudi brez posebnega razloga in sicer tudi tako, da se železniških postajah in prenapolnjenih vlakih in sploh v družbah ne, kjer se veliko govori in morda ravno o veri in o služabnikih sv. Cerkve zaničljivo. — ¹ Ležé pa ne moli zdrav kristjan, zlasti še duhovnik ne! — ² N. pr. če pride v „kor“, kjer se že moli kak del brevirja, do katerega še sam ni prišel (v privatni molitvi). V takem slučaju se pridruži „koru“ in ž njim nadaljuje, zamujeno pa pozneje (*privatim*) dostavi.

molijo še le drugo jutro.¹ V tem slučaju in sploh, kadar se *Matutinum* in *Laudes* ločita, se *Matutinum* konča s: „*Te Deum*“,² *Oratio Officii*.³

Svoje dni so ločili tudi nokturme ter so jih posamič molili; dandanes to ni več v navadi, dasi-ravno je dopuščeno.⁴

Drugi del.

O posameznih delih⁵ dnevníc.

§ 20. Uvodna molitev „Aperi“.⁶

Po uvodni molitvi „Aperi Domine“ in „Domine in unione“ se stoje⁷ in tiho moli: „Pater“, „Ave“, „Credo“. Na to (se)⁸ v navadnem oficiju nadaljuje:⁹

¹ Praeoccupato Matutino. — ² kadar je dovoljen. —

³ z navadnim sklepom: *Dominus vobiscum ... Benedicamus Domino ... Fidelium animae ... Amen. Pater noster* (Decr. 1. Febr. 1886). — ⁴ V slučaju prekinjenja pa *intervallum Nocturnorum* t. j. čas med 2 nokt. ne sme znašati čez 3 ure. Le ako je *iusta causa* — opravičen razlog, da se ločeno molijo posamezni nokturmi, sme se ta *intervallum* raztegniti tudi čez 3 ure.

Iustae causae pa so n. pr.: če to tirja uljudnost in ljubezen do bližnjega; potrebno opravilo, obisk, pristop k altarju, spoved, povelje predstojnika; kako važno zabeleženje, da se ne pozabi. — ⁵ iz katerih se sestavljajo *Horae canonicae*. Tukaj naj sledijo po vrsti, kakor jih obsega *Matutinum*. — ⁶ Samo *ad Matutinum*. Glej § 48. — ⁷ In Choro. — ⁸ Privatim. — ⁹ razen na praznik *Epiphaniae* in zadnje tri dni

(Officiator): *Domine, labia* ✠¹ *mea aperies.*

(Chorus): *Et os meum annuntiabit laudem tuam.*

(Officiator): *Deus, in adiutorium* ✠² *meum intende.*

(Chorus): *Domine, ad adiuvandum me festina.*

(Officiator): *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.*

(Chorus): *Sicut erat... Amen. Allelúja.*³

§ 21. Invitatorium⁴ cum Psalmo „Venite“.

1. Z invitorijem se prav za prav začne *Officium divinum*. Vse, kar se opravlja pred njim, se mora smatrati kot nekaka priprava k molitvi ali pripravljavna molitev k sv. oficiju.

Invitatorium semper dicitur in omni Officio ad Matutinum cum Psalmo „Venite exsulemus“, ordine in principio Ordinarii descripto... Non dicitur in die Epiphaniae, nec in triduo ante Pascha, ut suis locis notatur, nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium Fidelium defunc-

vel. tedna. Te štirikrati se neposredno po „Credo“ začne (sub mai. signo crucis) takoj s prvo antifóno. — *In Officio Defunctorum* (kadar se opravlja ločeno od drugega oficija) se pred prvo antifóno moli tudi „Pater noster“, „Ave Maria“, „Credo“ (tiho); v zvezi z drugimi oficiji pa nič. — ¹ Tu se naredi mali križ na ustnice. — ² Tu pa navadni (veliki) latinski križ (stegnjeni prsti desnice se dotaknejo čela, prs, leve, potem desne rame). — ³ Namesto *Allelúja* se v dobi a *Septuagesima usque ad Feriam V. in Coena Domini (exclus.)* reče: *Laus tibi Domine, Rex aeternae gloriae.* — ⁴ od bes.: invitorius, a, um = vabéč.

torum ac in die obitus seu depositionis Defuncti, et quodocunque dicuntur tres Nocturni.¹

2. Invitatorium pro qualitate Officii sumitur:

a) Pro Officio de Sanctis ex Communi Sanctorum, nisi datur proprium;

b) Pro Officio Dominicae vel Feriae e Psalterio vel Ordinario, quando non est in Proprio de Tempore.

„In Choro“ Invitatorium ab Officiatore totum dicitur itemque a Choro repetitur; „extra Chorum“ vero bis integrum recitatur.

Ako se invitorij glasi: *Venite, exsulemus Domino*, se v psalmu tak o j nadaljuje: *iubilemus Deo salutare nostro*. . .

3. Tempore Passionis in Officio de Tempore post Ps. „*Venite*“ omittitur „*Gloria Patri etc.*“ itemque initium quarti Versus huius Psalmi (nempe: „*Nolite obdurare corda vestra*“). Itaque dicto post tertium Versum Invitorio statim sequitur: „*Sicut in exacerbatione*. . .“

Na koncu psalma pa se samo izpusti „*Gloria Patri etc.*“ in k temu spadajoča druga polovica invitorija tako, da se po zadnjem verzu invitorij dvakrat celi moli in s tem psalm (94.) sklene. V velikonočnem času (*Temp. Pasch.*) se invitoriju (celemu, oziroma drugi polovici) doda „*Alleluja*“, ako ga nima.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XIX. c. 1. 2.

§ 22. Hymni.¹

1. *Hymni semper dicuntur in qualibet Hora, praeterquam a triduo ante Pascha usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, et praeterquam in Officio Defunctorum.*

2. Kjer v oficiju ni lastne himne, se vzame iz psalterija oziroma ordinarija (*in Officio de Tempore*) ali pa iz *Commune Sanctorum* (*in Officio de Sanctis*).

3. Sklepna kitica himne se tu in tam izpreminja,² pa samo tam, kjer je isti „metrum“ v himni in v nadomestivni kitici, in kjer nima himna zadevnega oficija lastnega sklepa.

§ 23. Antiphónae.²

A. Njih pomen in razdelitev.

Antifóne⁴ so dandanes kratki reki pred⁵ in za psalmom ali kakim drugim psalmu podobnim spevom (*Magnificat, Benedictus, Canticum trium puerorum*).

Antifóne so:

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XX. — ² posebno v oktavah praznikov Jezusovih in Marijinih, četudi se kak praznik samo komemorira. Tu se sklepna kitica glasi: *Iesu, tibi sit gloria — Qui natus es de Virgine — Cum Patre et almo Spiritu — In sempiterna saecula. Amen.* — Cfr. Bulla *Divino afflatu* tit. VII. 1. — ³ Rubr. gen. Brev. tit. XXI. — ⁴ od besede „antiphona“, ae (tudi *antiphona, orum n.*) = nasprotno pevanje dveh zborov. Naglaša se ó, ker je dolg, i pa kratek. — ⁵ včasih samo nekaj besed ali tudi ena sama beseda.

a) *Antiphonae psalteriales* (in Officio de Tempore), vzete iz psalmov;

b) *Antiphonae scripturales* (in Festis Domini et B. Mariae V.), vzete iz sv. pisma;

c) *Antiphonae historicae* (in Festis Sanctorum), vzete iz zgodovine praznika.

B. Njih namen.

1. Antifóne (*in feriali Officio*) podajo glavno misel vsega oficija, so tedaj nekak „izvleček“ iz psalmov. Večkrat (*in Officio Festi*) pa vežejo psalme tesneje s slovesnostjo praznika ter tako kažejo, s kakšnimi občutlji naj se moli dotični psalm. V srečju molivca naj obujajo zlasti tri božje čednosti.

2. Za psalm „*De profundis*“ (*in Officio Defunctorum*) je določena antifóna „*Si iniquitates...*“ Z njo hoče sv. Cerkev povedati, da moramo v svetem strahu moliti ta psalm.

C. Ritus.

1. Čim višji je praznik, tem bolj sili njegova slovesnost na dan. To kažejo tudi antifóne. Te se namreč *in Duplicibus* po psalmu ponavljajo, pri godovih nižje vrste (*Semidupl.*) pred psalmom samo začnejo, pri nižjih pa skoro popolnoma izginejo.¹ To velja za vsak oficij, a ne za vsak posamezen njegov del; zakaj *in Matutino*, *Laudibus*,

¹ Tu ima več psalmov skupaj le eno antifóno.

Vesperis se kaže upliv antifón bolj, *in Horis (min.)* pa manj.¹ — V velikonočnem času (*Temp. Pasch.*) imajo antifóne moč združiti po več psalmov. Zato se v tem času psalmi posameznih nokturnov molijo pod eno antifóno.²

2. Ako je v antifóni popolnoma isto besedilo kakor v prvem verzu sledečega psalma, se ta začne recitirati še le tam, kjer neha besedilo antifóne. Če pa je v antifóni tudi ena sama beseda drugačna kakor v prvem verzu psalma,³ tedaj pa se mora psalm moliti od začetka.

3. *Tempore Paschali* se pridene *Alleluja* vsakej antifóni, ki ga še nima. *A Septuagesima usque ad Sabbatum Sanctum* pa vsaka antifóna izgubi svoj *Alleluja*. *Commune Apostolorum et plurimorum Martyrum* ima *in II. Vesperis* druge antifóne kakor *in Laudibus (et I. Vesperis)*.

§ 24. Psalmi.⁴

1. Psalmi, ti krasni spevi starozakonskega pevca Davida, so bili že zgodaj v navadi pri službi božji. Zaradi lepe in jako pomenljive njihove vsebine⁵ so jih kristjani kmalu sprejeli od judov za svoje bogočastje, in dandanes je le malo liturgičnih opravil, v katerih se ne bi rabil kak psalm.

¹ Za vse psalme (ali dele istega ps.) skupaj ima vsaka *Hora* le eno antifóno. — ² excepto Festo Ascens. D. N. I. Chr. — ³ ali če se antifóni doda *Alleluja*. — ⁴ Rubr. gen. Brev. tit. XXII. — ⁵ Glej zgoraj § 14.

2. Tem ritmičnim spevom prištevamo tudi one ubrane pesmi (*Cantica*), ki se najdejo v sv. pismu starega in novega zakona, namreč: *Canticum Moysi* (Deut. Cap. 32., Ex. 15, 1—19); *Canticum Isaiae* (Cap. 12; 38, 10—22); *Canticum Habacuc* (Cap. 3); *Canticum trium puerorum* (Dan. 3, 52—90); *Magnificat* (Canticum B. M. V., Luc. 1, 46—55); *Benedictus* (Canticum Zachariae, Luc. 1, 68—79); *Canticum Simeonis* (Luc. 2, 29—32).

3. Tudi *Gloria in excelsis Deo* (Doxologia maior), *Te Deum*, *Exsultet*, *Praefatio* nam je prištevati ritmičnim cerkvenim spevom.

4. Psalmi se sklepajo z „*Gloria Patri etc.*“¹ (Doxologia minor) in nas tako še bolj tesno združuje s troedinim Bogom. Pri tem sklepu, naj se moli kjerkoli in kadarkoli, se priklanjamo z glavo (*inclinatio capitis maxima*).

V Psalmih (1—50) je izražena prošnja za očiščenje (*via purgativa*), (51—100) za pravico *via illuminativa*, (101—150) pa radost nad poveličanjem in združenjem z Bogom (*via unitiva*).

§ 25. Versus.²

I. Vrstice (*Versus cum suis Responsoriis*) so v vsakem delu brevirja t. j. pri vseh „urah“, a ne pri vseh na istem mestu.

¹ exceptis Ps. in *Officio Tenebrarum et Defunctorum* (v poslednjem je sklep vedno: *Requiem aeternam dona eis Domine* . . .) ² Rub. gen. Brev. tit. XXIV.

1. In Nocturnis inveniuntur (V. et R.) post Antiphonam ultimi Psalmi, in Laudibus et Vesperis post Hymnum, in Horis (min.) et Completorio post Responsorium breve et quidem repetitum post „Gloria Patri etc.“

2. In Dominica Resurrectionis et per Octavam usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive in Nocturno tantum dicitur Versus, in aliis Horis non dicitur.¹ In Officio de Tempore (pro Matut., Laud., Vesp.) Versus et Responsorium dicuntur ut in novo Psalterio, vel Ordinario, nisi habentur propria.

3. In Officio Festi 9 Lectionum sumitur Versus cum Responso, unde Psalmi cum Antiphonis.² Item in Officio Festi trium Lectionum, in Festis Tempore Paschali et in Officio beatae Mariae in Sabbato.³

Tempore Paschali Versibus praedictis semper additur Alleluja; non vero Versibus Responsoriorum Matutini (i. e. post Lect.), Precum, nec in „Pretiosa“ ad Primam.

II. In Responso brevi ad Primam in Pentecoste et per annum tam in Officio de Tempore quam de Sanctis dicitur V.: „Qui sedes ad dexteram Patris“. Cuius loco:

in Adventu dicitur: „Qui venturus es in mundum“ quotidie, excepto Festo Immaculatae Con-

¹ l. c. cap. 2. — ² Vide: Bulla Divino afflatu tit. I. 2. 3. — ³ l. c. tit. I. 3. 6.

ceptionis B. M. V. et per Octavam, non tamen excepta Dominica;

in Nativitate Domini usque ad Epiphaniam quotidie, in Festo Corporis Christi et per Oct., in omni¹ Officio B. Mariae V. et infra eiusdem Oct. dicitur: „Qui natus es de Maria Virgine“;

in Epiphania et per Octavam et in Festo Transfigurationis dicitur: „Qui apparuisti hodie“;

a Dominica in Albis inclusive usque ad Ascensionem exclusive semper² dicitur: „Qui surrexisti a mortuis“;

in Ascensione usque ad Pentecosten exclusive dicitur: „Qui scandis super sidera“.

Aliqua praeterea sunt propria Officia, veluti Pretiosissimi Sanguinis. et Sacratissimi Cordis D. N. I. Chr. ac septem Dolorum B. Mariae V., in quibus proprius *Ŧ.* assignatur, ut suis locis ponitur.³

§ 26. Absolutiones et Benedictiones.⁴

Absolutiones,⁵ po psalmih v nokturnih, dovršenih s „*Pater noster*“ post *Ŧ.* et R., izražajo prošnjo za očiščenje ter pripravljajo na poslušanje božje besede (*Lectio*).

Benedictiones so v najožji zvezi z lekcijami

¹ excepto Officio „*Exspectatio Partus B. M. V.*“ (18. Dec.), in quo dicitur „*Qui venturus es in mundum.*“ — ² excepto Officio B. Mariae V. — ³ Cfr. Rubr. gen. Brev. tit. XXVIII, c. 3. — ⁴ ante *Lectio*es. Rubr. gen. Brev. tit. XXV. — ⁵ *absolvere* = dovršiti, završiti, končati.

kot izraz blagoslova, za kojega *Lector* prosi, vedno rekoč: „*Iube, domne, benedicere*“; če moli sam, pa: *Iube, Domine, benedicere*.

1. *In Matutinis Tenebrarum maioris Hebdomadae et in Officio Defunctorum Absolutio et Benedictiones non dicuntur.*

2. *In Officio Dominicae* se rabijo *Absolutiones et Benedictiones* po tem redu, kakor jih našteva *brevir*.¹

3. *In Officio Festi 9 Lectionum in III. Nocturno secunda Benedictio mutatur in „Cuius (Quorum vel Quarum) festum colimus, ipse (ipsa, ipsi, ipsae)...“, sed et tertia in verba „Per evangelica dicta deleantur nostra delicta“, quando legitur Homilia (Dom., Fer., Vig.).*

4. *In Officio 3 Lectionum, si est de Feria, sumuntur Absolutio et Benedictiones, ut in Breviario indicantur: Pro Fer. II. et V. de I. Noct., pro Fer. III. et VI. de II. Noct., pro Fer. IV. et Sabb. de III. Noct.*

Kadar se v kakem oficiju moli *Homilia*, je *Absolutio* vedno *Feriae occurrenti conveniens*, *Benedictiones* pa so iz tretjega nokturna (čisto po *brevirju*). — Ako pa se rabijo v sredo in soboto (torej iz 3. nokturna) in se ne čita *Homilia*,² tedaj se glasiyo: *Ille ... Divinum auxilium ... Ad societatem ...*

¹ takoj ob začetku (na 1. strani). — ² To se zgodi in *Officio de Feria*.

5. Te *Benedictiones* se izpremenijo in *Officio de Simplici* in molijo vedno tako-le: *Ille... Cuius (Quorum, Quarum)... Ad societatem...*

§ 27. *Lectiones*.¹

Lekcij (čitanj) je v oficiju devet (*ut in Dupl., Sem., Dom., Dies infra Oct.*) ali pa samo troje (*ut in Fer., Vigil., Simpl.; Pasch. et Pentec. cum Oct.*).

A. *Officium novem Lectionum*.

a) *Lectiones primi Nocturni*.

1. Lekcije prvega nokturna so zmiraj deli sv. pisma, navadno *de Scriptura occurrente*, kakor je povzeti iz naslednjih besed papeževe konstitucije:²

Lectiones ad Matutinum in I. Nocturno semper legendae erunt de Scriptura occurrente, licet aliquando in Breviario Lectiones de Communi assignentur, nisi sit Festum Domini aut Festum cuiusvis ritus B. Mariae Virginis, vel Angelorum, vel S. Ioannis Baptistae, vel S. Ioseph, vel Apostolorum, aut Duplex I. vel II. classis, aut agatur de Festo, quod vel Lectiones habeat proprias, non vero de Communi, vel occurrat in Feriis Lectiones de Scriptura non habentibus, ideoque Lectiones de Communi necessario recipiat. In Festis vero, in quibus hucusque erant Lectiones de Communi, Responsoria vero propria, retineantur eadem Lectiones cum propriis Responsoriis.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. — ² *Divino afflatu* tit. I. 4.

2. Cerkev je pri razdelitvi svetopisemskih knjig imela dvojni namen; želela je:

α) da se v teku cerkvenega leta čita vse sv. pismo,

β) da se to čitanje strinja s časom in duhom cerkvenega leta.

Toda prva želja (α) se sv. Cerkvi ne more izpolniti do pičice. Zato pa ukazuje, naj se čita vsaj začetek vsake svetopisemske knjige, navadno v nedeljo; ako pa ni mogoče določeni dan, naj se čita prvi prosti dan za njim. Ako ni prost ali nezabranjen noben dan v tednu, naj se *Initium* prenese na tisti dan, ki že ima svoj *Initium*. Tu se moli ta kot *I. Lectio*, *Initium occurrens* pa kot *Lectio II. et III.*

Če pa ni takega dneva v tednu, mora *Duplex*, če treba, celó *Duplex maius* opustiti svoje, prilastovane lekcije (*Lectiones appropriatas*)¹, nikakor pa ne svojih lastnih (*Lectiones revera proprias et historicas*),² ter prevzeti *Initia translata*. Tudi *Duplex I. et II. cl.* obdržita v takem slučaju svoje lekcije.

„Anticipirati“ (t. j. čitati teden poprej, kakor jim je določeno) se smejo le: *Initium Libri Esther* (*hebdomada V. Sept.*), *Liber 2. Machabaeorum* (*hebd.*

¹ prout sunt appropriatae in Festo Dedicationis Basilicarum Ss. Petri et Pauli, S. Mariae Maioris et similibus (S. C. R. 19. Apr. 1912. n. XVII). — ² prout habent utraque Cathedra et Vincula S. Petri Ap., Conversio S. Pauli Ap., Inventio S. Stephani Protomartyris et similia (Ibidem n. XVI).

V. Octobr.)¹ et Initium Dominicae anticipatae (post Epiphaniam).

Kar pa zadeva drugo pravilo (β), naj se namreč čitanja vjemajo z duhom cerkvenega časa, se je sv. pismo razdelilo na posamezne letne čase tako-le:

V adventu se bere prerok Izaia, ki najbolj živo opisuje hrepenenje po Zveličarju.

Ab Epiphania usque ad Septuagesimam (exclus.) se čitajo listi sv. Pavla, ki daje najlepše pričevanje Jezusu Kristusu.

A Septuagesima usque ad Dominicam Passionis (exclus.) se berejo prve deloma tudi druge bukve Mojzesove, naj bi mi tem bolj spoznavali ter premišljevali, kako potrebno nam je rešenje iz sužnosti greha in njega hudih nasledkov.

A Dominica Passionis usque ad Dominicam Resurrectionis (exclus.) se čita prerok Jeremija, ki posebno drastično opisuje vso nadlogo sužnosti.

Po Veliki noči se vrstijo vse še ne čitane knjige nove zaveze po tem-le redu:

Na belo nedeljo (Dominica in Albis) se čita list sv. Pavla ad Colossenses.

Po beli nedelji² se bere „Dejanje apostolov“ (Actus Apostolorum) in za njim listi vseh drugih apostolov.³

¹ Decr. 17. Jan. 1887. Vide Rubr. Brev. spec. (ut suis locis notatur). — ² takoj v pondeljek (Fer. II. post Dom. in Albis). — ³ razen listov sv. Pavla.

Po binkoštih imajo svoje mesto ostale knjige stare zaveze in sicer: Na praznik presv. Trojice (*Dom. SS. Trinitatis*) se še bere Izaija, potem pa takoj¹ tja do meseca avgusta štiri knjige Kraljev (*quatuor libri Regum*).

V avgustu sečitajo knjige: *Parabolae Salomonis, Ecclesiastes, Sapientia, Ecclesiasticus*;

v septembru: *Job, Tobias, Judith, Esther*;

v oktobru: *Machabaeorum libri duo*;

v novembru: *Ezechiel, Daniel*, 12 malih prerokov.

b) Lectiones secundi Nocturni.

1. Za lekcije 2. nokturna se porabijo ob godovih svetnikov njih življenjepisi (tudi legende) ali pa zgodovina praznikova. Ako nedostaje snovi za vse tri lekcije (2. nokturna), se dostavi, kolikor primanjkuje, z lekcijami *de Communi (loco convenienti)*.

2. Papež Klement VIII. (1592—1605) je dal „legende“ preiskati ter dovolil v brevirju pustiti samo tiste, ki so se res mogle opirati na spričevanje verodostojnih mož. Isto je ukazal Benedikt XIV. (1740—1758) in sedanji papež Pij X. (l. 1911). „Legende“ imajo zgolj človeško verjetnost. V njih se ne uči nič veri ali nravnosti nasprotnega.

¹ v pondeljek (Fer. II. post Dominicam SS. Trinitatis).

3. Ob praznikih Gospodovih in ob nedeljah (*de ea*) se za lekcije vzamejo razprave svetih cerkvenih učnikov o dotični skrivnosti, oziroma verski resnici.

c) *Lectiones tertii Nocturni.*

*In tertio Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Homilia in Evangelium. Excipiuntur ab hoc ordinario Lectionum Matutina Tenebrarum et Defunctorum.*¹

Kadar se *in Officio novem Lectionum* (*sine 9. R.*) vloži *Commemoratio Festi*, ki ima svojo lastno lekcijo,² se moli ta (*Lectio Simplicis vel Simplificati*) kot deveta lekcija in sicer tako, da se dve, oziroma tri spojijo v eno samo,³ deveta lekcija dnevnega oficija pa se ali izpusti ali pa priklopi prejšnji (osmi). To poslednje se zgodi, ako se v tej deveti lekciji (še tudi) opisuje življenje⁴ svetnika ali pa njegovo poveličanje.⁵ Ravno isto velja za slučaj, če se mora isti dan moliti kot nona *Lectio Homilia*.

Kadar pa tak *Officium* (*9 Lect.*) ima *nonum Responsorium* (*9. R.*), se deveta lekcija njegova nikdar ne izpremeni, pa tudi ne izpusti.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c 2. — ² ali tudi dve ali tri. — ³ „*Duae vel tres iunguntur*“, „*e duabus vel tribus fit una*“, pravi direktórij. — ⁴ e. gr. in Festo 7 Fratrum Mm., 10. Julii. — ⁵ e. gr. in Festo Comm. Solemn. S. Joseph, Sp. B. M. V., 19. Mart.

B. Officium trium Lectionum.¹

Lectiones:

a) *In Officio de Feria (min.) per annum sumuntur de Scriptura occurrente;*

b) *in Officio de Feria mai., Qu. Temp., Fer. II. Rog., Vig. de Temp., sumuntur de Homilia in Evangelium Fer. (Vigil.);*

c) *in Officio de Sancto (Simplici) prima et secunda semper erit de Scriptura occurrente, tertia de Sancto (duabus Lectionibus in unam iunctis, si quando duae pro Festo habeantur).*

Tedaj ravno narobe kakor *in Officio novem Lectionum*, kjer se lekcije od zadaj dostavljajo in sicer *de Communi*.

§ 28. Responsoria post Lectiones.²

Po lekciji, ki se konča, razven *in Matutino Tenebrarum et Defunctorum*, vedno z besedami: „*Tu autem, Domine, miserere nobis. Deo gratias*“ — se moli responzorij (*Responsorium*).

1. Responzorij mnogokrat ni nič drugega kakor nadaljevanje lekcije, torej tekst sv. pisma, zlasti *in Officio de Tempore*. Marsikateri ima svoj izvir v preroških bukvah ali pa v spisih sv. cerkvenih očetov. Tuintam responzorij izraža značaj praznika, včasih pojasnjuje skrivnost praznikovo, včasih

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c. 4. — Bulla *Divino afflatu* tit. I. 6. — ² Rubr. gen. Brev. tit. XXVII.

pa obdelava kak drug nauk, ali poje celo slavo dotičnemu prazniku kakor *Hymnus*, da še bolj povzdi-
guje k Bogu srca molivcev; zavaljo tega se tudi
imenuje duhovna pesem. Responzorij je z lekcijo
v takem razmerju kakor antifóna s psalmom.

2. *In Festis novem Lectionum (praeterquam in Festo Ss. Innocentium, quando non venerit in Dominica) et in Dominicis (exceptis Dom. Adventus et a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclus.) dicuntur octo tantum Responsoria. Post ultimam Lectionem praedictis diebus immediate dicitur: „Te Deum“; item etiam in Festis Simplicibus et Feriis Temporis Paschalis (excepta Fer. II. Rogationum, in qua ponitur tertium Responsorium).*

3. *In Officio Tenebrarum et Defunctorum dicuntur novem, in Feriis per annum vero tria Responsoria.*¹
Responzorij ima dva dela: pravi *Responsorium* in *Versus*. Prvi, zaznamovan z R., je predeljen (po zvezdici = *asteriscus**) v dva, včasih tudi v tri dele: poslednji teh se po V. (od zvezdice) ponovi.

4. *In Officio Festi se responzoriji jemljejo de Communi (convenienti), ako ni lastnih, in sicer in Duplici et Semiduplici vselej iz dotičnega nokturna, in Simplici vero hoc ordine:*

Feria II. et V. de primo,

„ *III. et VI. de secundo,*

„ *IV. et Sabbato de tertio*

} *Nocturno.*

¹ quia non dicitur „Te Deum“.

Po ravno tem redu dobiva tudi *Officium feriale Responsoria*, če nima svojih, (*de Dominica praecedenti, non de Communi*).

§ 29. Te Deum.¹

Ta hvalna pesem se poje (moli) po zadnji (deveti, oziroma tretji) lekciji; izostane pa, kadar se moli zadnji responzorij.² *Te Deum*, po katerem se ravna *Gloria* v sv. maši, se moli vedno stojé.

Opomba. Iz dosedaj navedenih in raztolmačenih delov se sestavlja *Matutinum*, ki ima najširji obseg izmed vseh „ur“ celega dnevnega oficija.

Kajpada so tudi druge „*Horae*“ duhovnih dnevnic zložene na sličen način in sicer iz nekaterih teh delov; kako — je dovolj jasno in razvidno iz brevirja (glej posamezne „*Horae*“ v ordinariju in psalteriju).

Zategadelj jih tukaj ne bomo natančneje pojasnjevali; ampak govoriti hočemo le še o tistih neomenjenih delih, ki se poleg že opisanih nabajajo v njih, in sicer po razvrstitvi nadaljnjih posameznih „ur“ dnevnega oficija, (ki so: *Laudes* — *Horae minores* — *Vesperae* — *Completorium*).

§ 30. Capitulum.³

1. *Capitulum dicitur in Laudibus, Hori; (min), Vesperis, Completorio. Capitulum je kratko branje,*

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXXI — ² Več o tem glej: § 25. Responsoria. — ³ Rubr. gen. tit. XXIX.

zato se tudi moli enako lekciji v nokturnu. Tudi smoter mu je isti kakor lekciji, namreč razsvetljenje.

2. *Capitulum* se moli *sine Benedictione*, ker so ga nekdam recitirali višji, ki so namestniki Kristusa v „koru“; moli se tudi *sine Titulo*, ker je prav za prav nadaljevanje lekcije v nokturnu ali pa je iz mašnega lista (*Epistola Missae*). Moli se stojé iz spoštovanja do višjih ter sklepa z „*Deo gratias*“.

3. *A Feria V. in Coena Domini usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive et in Officio Defunctorum Capitulum non dicitur.*¹

4. *Capitulum Dominicae* (a *tertia post Pentecosten usque ad Adventum* et a *Dominica secunda post Epiphaniam usque ad Septuagesimam exclusive*) *pro Laudibus, Horis, Vesperis sumitur e novo Psalterio vel Ordinario. Aliae Dominicae habent propria Capitula.*

5. *Pro feriali Officio* (ab *Octava Pentecostes usque ad Adventum* et post *Oct. Epiphaniae usque ad Dominicam primam Quadragesimae exclus.*) *dicitur Capitulum feriale ut in novo Psalterio.*

Aliis temporibus dicuntur Capitula ut in Ordinario: Pro Feriis: Adventus, Quadragesimae, Passionis, et Temporis Paschalis.

6. *In Officio de Sanctis dicuntur Capitula de Comuni, nisi habentur propria.*

¹ Ibidem c. 1.

Navadno je *ad Vesperas (I. et II.), Laudes, Tertiam isti Capitulum. Capitulum in Prima et Completorio nunquam mutatur. In Feriis. Temporis Paschalis ad Primam dicitur Capitulum („Regi saeculorum“)* sicut in *Dominicis et Festis.*

§ 31. *Lectio brevis.*¹

Ad finem Primae et in principio Completorii dicitur „Lectio brevis“ (L. br.).

Kakor pravi že ime, je to „kratka lekcija“, ki ima isti uvod („*Jube, domne,*² *benedicere.*“ *Benedictio*), pa tudi isti sklep („*Tu autem, Domine, miserere nobis. Deo gratias*“), kakor prava lekcija v jutranjicah.

In Officio de Festo se porabi za Lectio brevis ad Primam Capitulum Nonae. In Officio de Tempore (Dom. et Fer.) sumitur Lectio brevis ex Ordinario (ad finem Primae).

Ad Completorium je Lectio brevis vedno ista, namreč: Fratres, sobrii estote...

§ 32. *Responsorium breve.*³

*Responsoria brevia dicuntur post Capitulum ad Primam, Tertiam, Sextam et Nonam, et ad Completorium, praeterquam in triduo ante Pascha usque ad Nonam Sabbati in Albis inclusive, quibus diebus non dicuntur.*⁴

¹ Rubr. gen. Brev. tit. XXVI. c. 11. — ² *Domine* dicitur, quando ab uno tantum recitatur. — ³ Ibidem tit. XXVIII. — ⁴ l. c. cap. 1.

„*Brevia*“ se imenujejo z ozirom na kratki *Capitulum*, s katerim so v tistem razmerju kakor *Responsoria post Lectiones* s svojimi lekcijami.

In Officio Festi sumuntur Responsoria brevia de Communi, nisi habentur propria; in Officio de Tempore vero ut habentur in Ordinario ad singulas Horas (Per Annum, Tempore Adventus, Quadragesimae, Passionis, Paschae).

§ 33. *Preces.*

Ker so vsakemu dnevu in godu lastne posebne prošnje in želje, ima vsak oficij posebne, njemu lastne molitve (*Orationes*), katerih vsebina se ravna po lastnosti in pomenu dneva ali godú. Pred temi molitvami pa se tuintam opravljajo še posebne prošnje (*Preces*), ki se začenjajo vselej s „*Kýrie eléison*“.

Razločujemo pa dvoje vrst prošenj, namreč:

a) *Preces Dominicales, dicendae ad Primam et Completorium.*¹

α) *Ad Primam dicuntur in quolibet Officio semiduplici aut simplici et in Feriis tam per Annum communibus quam Temporis Paschalis, post Responsorium breve; quae tamen omittuntur in Duplicibus, infra Octavas, in Vigilia Epiphaniae, ac Feria VI.*

¹ Glej „*Ordinarium divini Officii ad Primam*“ ante Orationem „*Domine Deus omnipotens*“, (I. lc.), ad Completorium vero ante Orationem „*Visita, quaesumus*“.

et Sabbato post Octavam Ascensionis, et in Dominicis, in quibus occurrit Officium duplex, etiam simpliciatum, aut dies infra Octavam, atque in Semiduplici occurrente infra aliquam Octavam.

β) Ad Completorium dicuntur in quolibet Officio semiduplici aut simplici, et in Feriis tam per Annum communibus quam Temporis Paschalis, post repetitam ad „Nunc dimittis“ Antiphonam, nisi in Vesperis facta fuerit Commemoratio alicuius Duplicis vel Octavae.

b) Preces feriales, dicendae ad Laudes, Horas (min.), Vesperas, Completorium, sicut notatur in Ordinario suis locis.¹ Dicuntur tantum in Feriis Adventus, Quadragesimae, Passionis, Quat. Temp. et Vigiliis, in quibus ad Laudes recitatae sunt Preces;² et tunc flexis genibus. In aliis Feriis (per annum) dicuntur Preces Dominicales, in quibus non flectuntur genua.

Ad Completorium dicuntur consuetae de Dominica, sed flexis genibus.

Extra Chorum, si unus vel duo tantum recitent Officium, semel tantum ac simul ab omnibus dicitur „Confiteor“, omissis illis verbis: „Tibi, pater“, vel „vobis, fratres“, et similiter dicitur: „Misereatur nostri... peccatis nostris, perducatur nos.“³

¹ ad singulas Horas. — ² Ordinarium div. Offic. ad Primam (Prec. II. lc.) et alias Horas. — ³ Rubr. in Ordinario div. Off. ad Prim. (ad Preces).

§ 34. Orationes.

Pri vsaki molitvi (*Oratio*) razločujemo tri dele : a) prošnjo (*Precatio*), b) nagib (*Motivum*), c) sklep (*Conclusio*). Vkljub temu so oracije v brevirju, pa tudi mašne, čudovito kratke in jedrnate, in sicer tem bolj, čim dalje v preteklost sega njih izvir.

1. Izprva so bile vse oracije tako zložene, da je njih nagovor veljal Bogu Očetu. To pa zaradi tega: 1. ker je Oče izvir vsega dobrega; 2. ker nas je Kristus Gospod sam učil tako moliti rekoč: „*Sic ergo vos orabitur: Pater noster, qui es in coelis . . .*“¹; 3. ker so v začetku kristjani prav trdno verovali v enega Boga v treh osebah.

2. Še-le, ko so krivoverci začeli trositi svoje krive nauke in nevarne dvome o božanstvu Kristu-sovem, je začela sv. Cerkev molitve naslavljati tudi na Jezusa Kristusa (na drugo božjo osebo).

3. Na Sv. Duha ni naslovljena nobena oracija ne v brevirju ne v misalu; kajti On sam je tisti, ki moli v sv. Cerkvi.

Vendar pa sklep oracije (*Conclusio maior*)² obsega vsakokrat vse tri božje osebe in povdarja sredništvo Jezusovo.

¹ Matth. 6, 9. — ² *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum; Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus: Per omnia saecula saeculorum. R. Amen.* Ta se rabi samo: v brevirju, pri mašnih molitvah in pri „obhajilu“ (za oracijo: *D. us, qui nobis sub Sacramento mirabili . . .*); drugače

A. Conclusio.

Sklep molitve (*Conclusio Orationis*) je različen in sicer z ozirom na božje osebe, ki se imenujejo in nazivljejo v molitvi.

I. Ako se v oraciji nagovori Bog Oče:

a) pa se ne imenuje nobena druga božja oseba, je sklep vedno: *Per Dominum N. I. Chr. . . .*

b) ako se imenuje v oraciji druga božja oseba¹ in sicer:

α) ob začetku ali pa v sredi oracije, se sklep glasi: *Per eundem Dominum N. I. Chr.*

β) ob koncu oracije, se sklep glasi: *Qui tecum vivit et regnat. . . . ;*

c) ako se v oraciji imenuje tretja božja oseba (Sv. Duh), se sklep glasi: *Per Dominum N. I. Chr. . . . , qui tecum . . . in unitate eiusdem Spiritus Sancti . . . ;*

č) ako se pa imenuje druga in tretja božja oseba, tedaj pa se poslednji sklep (c) začne z besedami: *Per eundem Dominum N. I. Chr. . . .*

II. Ako se v oraciji nagovori Bog Sin, se sklep glasi: *Qui vivis et regnas cum Deo Patre in*

(razen če se v oraciji izrečno zahteva *Conclusio maior*) se rabi vedno *Conclusio minor*: (*Per [eundem] Christum Dominum nostrum. R. Amen. — Qui vivis [vivit] et regnas [regnat] in saecula saeculorum. R. Amen.*

¹ e. gr. *Iesus, Christus, Salvator, Verbum, Unigenitus, Dei Genitricis Mariae.*

unitate Spiritus Sancti . . . (oziroma¹ in unitate eiusdem Spiritus Sancti. . .) R. Amen.

B. Ritus.

Ante Orationem, etiam quando aliquis solus recitat Officium, semper dicitur Versus: „Dominus vobiscum“;² et respondetur: „Et cum spiritu tuo.“ Qui Versus non dicitur ab eo, qui non est saltem in ordine Diaconatus, nec a Diacono, praesente Sacerdote, nisi de illius licentia. Si quis autem ad Diaconatus ordinem non pervenerit, eius loco dicat: „Domine exaudi orationem meam“, et respondetur: „Et clamor meus ad te veniat.“ Deinde dicitur „Oremus“.³

Kadar se moli več oracij v oficiju, ima samo prva tak uvod, druge imajo vsaka za-se: *Antiphonam, Versum cum Responsorio*, deinde „Oremus“; sklep (*Conclusio*) pa ima samo prva in zadnja.

Post ultimam Orationem repetitur:

V. Dominus vobiscum. (Domine, exaudi orationem meam).

R. Et cum spiritu tuo. (Et clamor meus ad te veniat).

Postea dicitur:

V. Benedicamus Domino.

¹ če se omenja tudi Sv. Duh v oraciji. — ² V „množini“ moli zato, ker vedno vsaj v duhu moli z vsemi drugimi duhovniki kot služabniki sv. Cerkve kakor v „koru“. —

³ Rubr. gen. Brev. tit. XXX. c. 3.

R. *Deo gratias.*

Ŧ. *Fidelium*¹ *animae per misericordiam Dei requiescant in pace. R. Amen.*

Oratio Dominicae et Feriae invenitur in Proprio de Tempore. Ako pa Feria nima svoje oracije, se ta vzame iz prejšnje nedelje (Dominicae praecedentis). Oratio Sancti cuiusdam est vel in proprio Sanctorum vel sumitur de Communi.

Če imata dva svetnika isto oracijo, se ta vzame samo za prvega, za drugega pa *de Communi* najbolj primerna.

*Ab Orationibus expungenda sunt cognomina*² *et patriae Sanctorum.*³

§ 35. Suffragium Sanctorum et Commemoratio de Cruce.

Ad Laudes et Vesperas post omnes Commemorationes in Directorio praescriptas:

1. *Extra Tempus Paschale, in Officio tam de Tempore quam de Sanctis, excepto tamen Tempore Adventus ac Passionis, et exclusis diebus, in quibus occurrat Festum duplex, quamquam simplicatum,*

¹ Non tamen dicitur ad Primam ante „Pretiosa“ neque ad Completorium ante Ŧ. „Benedicat“, nec quando post aliquam horam immediate sequitur Officium parvum B. Mariae vel Officium defunctorum aut Septem Psalmi Poenitentiales aut solae Litaniae. Cfr. l. c. — ² nisi dantur honoris causa e. gr. Ioannes Chrysostomus. — ³ S. R. C. 5. Maii 1736.

aut dies infra Octavam vel dies Octava, etiam commemorata, fit Suffragium „De omnibus Sanctis“ (seu Sanctorum).¹

2. Tempore autem Paschali, a Feria II. post Dominicam in Albis usque ad Vigiliam Ascensionis inclusive, in Officio tam de Tempore quam de Sanctis, loco praecedentis Suffragii, fit Commemoratio „De Cruce“.¹

§ 36 Antiphonae beatae Mariae in fine Officii.²

Ob koncu oficija se moli ena izmed sledećih štirih Marijinih antifón in sicer po tem-le redu:

1. Alma Redemptoris.

A I. Vesperis Dominicae I. Adventus usque ad II. Vesperas diei 2. Febr. (inclus.);

2. Ave Regina.

A Completorio diei 2. Febr. (incl.) usque ad Fer. V. in Coena Domini (exclus.);

3. Regina coeli.

A Completorio Sabbati S. (inclus.) usque ad Nonam Sabb. post Pentecosten (inclus.);³

4. Salve Regina.

A I. Vesperis Dom. SS. Trinit. (inclus.) usque ad Nonam Sabbati ante Dom. I. Adventus (inclus.).

¹ ut ponitur in Ordinario div. Off. suo loco. — ² Rubr. gen. Brev. tit. XXXVI. — ³ etiam meridie ante Dominicam SS. Trinit. (pro „Angelus Domini“) S. R. C. 20. Maii. 1896.

In Choro se mora moliti Antiph. finalis vsakokrat, kadarkoli se prekine molitev po kaki „uri“; ¹ extra Chorum se mora moliti dvakrat, namreč: in fine Completorii et dictis Laudibus vel in fine ultimae Horae, quae immediate subsequatur post Laudes. ² Želeti pa je, da se moli tako kakor v „koru“ t. j. po vsaki „uri“, s katero se prekine oficij, ako ne sledi takoj: Officium Defunctorum, Septem Psalmi Poenitentiales, Litaniae, aut Missa. Post Completorium autem semper dicitur, etiamsi praedicta subsequantur. ³

Regina coeli se moli vedno stojé, druge tri pa samo ob nedeljah, ⁴ drugače pa zmiraj klečé.

Officium se sklepa tako-le:

„Pater noster“ ⁵ (secreto).

Ŧ. Dominus det nobis suam pacem.

R. Et vitam aeternam. Amen.

Tu se moli antifóna. Konec po antifóni pa je:

Ŧ. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

¹ *quandocunque terminata aliqua Hora discedendum est a Choro; Rubr. gen. l. c. cap. 2. — ² Ibidem. — ³ L. c. cap. 3. — ⁴ in diebus Dominicis i. e. a primis Vesperis Sabbati usque ad solis occasum diei Dominicae. Decr. 12. Nov. 1831. Cfr. l. c. cap. 3. — ⁵ In fine Completorii tantum immediate post „Benedicat et custodiat . . . Amen“ dicitur Antiphona finalis.*

Tretji del.

Officia diversa.

§ 37. Officium feriale.

1. V stari zavezi je bila sobota (*Sabbatum*) najimenitnejši dan v tednu. Nedelja (prvi dan po soboti) je bila *prima* (sc. *Feria*) *Sabbati*, ponedeljek *secunda*, torek *tertia*, sreda *quarta*, četrtek *quinta*, petek *sexta*.

2. Nam kristjanom pa je nedelja prvi in najvažnejši dan v tednu in sicer zato, ker je v nedeljo Gospod od mrtvih vstal in ker je v nedeljo poslal Sv. Duha. Potemtakem bi se ponedeljek moral imenovati *prima Dominicae*. Pa ime sobota (*Sabbatum*) se je ohranilo tudi v novi zavezi in istotako tudi štetje tedenskih dni po stari šegi. Zavaljo tega se ponedeljek še vedno imenuje *Feria II.* t. j. drugi dan po soboti.

3. Vsak dan ima svoje duhovne dnevnice ali svoj *Officium divinum*, ki se z ozirom na ime (*Feria*) zove *Officium Feriae* ali pa *Officium feriale*.

Feriae se glede na veljavo ločijo v *maiores* in *minores*.¹

a) *Feriae maiores*

so: *Feriae Adventus*, *IV. Cinerum*, *Quadragesimae*, *Passionis*, (*IV.*, *VI.*, *Sabbatum*) *Quat. Temp.*, *II. Ro-*

¹ Rubr. gen. Brev. tit. V.

gationum. Njih *Officium* se opravlja, ako ni vsaj *Semiduplex* isti dan; sicer pa se komemorirajo ob vseh godovih, tudi *I. cl.*

Izmed teh so nekatere še posebno imenitne ter se imenujejo *Feriae privilegiatae*; so pa te-le: *Feria IV. Cinerum, Feriae Hebdomadae maioris*. Ob teh se ne sme obhajati noben praznik (*Festum*) *pro choro* (i. e. *in Officio et Missa*), na pepelnično sredo in zadnja dva dni velikega tedna pa tudi *pro foro* (i. e. *pro populo*) ne. V prvem slučaju (kadar je *Festum* prepovedan *pro choro*) se samo *Officium cum Missa* preloži na prvi nezabranjen dan, v drugem slučaju (*pro foro*) pa tudi zunanja slovesnost.

Festum Annuntiationis B. M. V., transferendum pro choro omnibus Feriis Hebdomadae maioris — duabus ultimis, sc. in Parasceve et Sabbato S., etiam pro foro—, transfertur ad Feriam II. post Dominicam in Albis (sedes propria)¹; item Festum S. Ioseph (sub iisdem conditionibus) transfertur ad Feriam IV. post Dominicam in Albis.²

Opomba. 1. Ako pride kateri izmed teh zapovedanih praznikov na veliki četrtek, sme se pred veliko sv. mašo brati toliko sv. maš *de Feria V. in Coena Domini*,³ kolikor jih je treba, da verniki zadostijo svoji dolžnosti kakor ob drugih zapovedanih praznikih ali nedeljah.

¹ Addit. Brev. 11. Dec. 1897. — ² Decr. 15. Aug. 1892.

— ³ non de Festo.

2. Po novem *Motu proprio* Pija X. z dne 2. jul. 1911 odpadejo te določbe tam, kjer se istega držijo in zato ne praznujejo več ne dneva sv. Jožefa (19. sušca) ne Oznanenja Dev. Marije (25. sušca).

b) *Feriae minores.*

Vse druge *Feriae* [razen zgoraj sub a) naštetih] *per annum* se imenujejo *Feriae minores*. To so taki dnevi med tednom, ob katerih se ne obhaja noben god ali *Festum* [*Duplex*, *Semiduplex*, *Simplex*]. Te *Feriae* so najnižje, zategadelj se niti ne komemorirajo.

§ 38. *Vigiliae.*¹

I. 1. „Ferijam“ zelo podobne so *vigilije* ali „bilje“. Začele so se že zgodaj, v prvi dobi krščanstva, ter pomenijo bližnje predpraznovanje velikih cerkvenih godov. Njih namen je, srca vernikov po nočnem čuvanju, z molitvijo in postom, zlasti pa z vrednim prejemom sv. zakramentov pripravljati na dostojno praznovanje prihodnjega godú.

Že prvi kristjani so se na večer pred velikimi prazniki zbirali na sv. kraju; tam so ostali pozno v noč ter so s postom, z molitvijo in s prepevanjem psalmov in s poslušanjem božje besede častili Boga. Na to so se razšli za nekoliko časa, pa se ob določeni uri zopet sešli k slovesni praznikovi službi božji.

¹ Rubr. gen. Brev. tit. VI.

Pozneje so nekateri začeli zlorabljati te ponočne shode, uganjali so marsikake nerodnosti in razuzdanosti. Zato jih je Cerkev sama odpravila, tuptatam tudi zaradi verske brezbriznosti, ki so jo začeli kazati nekateri mlačni kristjani.

2. A pobožnost sama in priprava na bližnji praznik ni prenehala; le prenesla se je na prejšnji dan, od večera na jutro. Iz psalmov, molitev, čitanj in sv. pesmi, kakor so jih rabili pri ponočnem čuvanju, je sv. Cerkev sestavila poseben oficij za ta „predan“, ki se je še vedno imenoval vigilijs in zategadelj večinoma tudi bil postni dan.

3. Vigilijs so torej ali s postom združene ali pa brez posta. Vigilijs brez posta so bile že od prvih časov sem te-le: *Vigilia Epiphaniae*, *Vigilia S. Ioannis Evang.*¹, *Vigilia Ss. Apostolorum Philippi et Iacobi*,² *Vigilia Ascensionis*. Vse druge vigilijs so bile po splošni cerkveni postavi posti.

4. Vsled spregledov sv. stolice (posebno z dne 7. jun. 1899) pa je post ob vigilijs zelo olajšan tako, da imamo v Solnograški cerkveni provinci dandanes samo pri dveh (*Vigilia Nativ. Domini et Pentec.*) še ostro zapovedan post, pri vseh drugih pa k večjemu še *ieiunium* (*sine abstinentia a carnibus*).

5. Soprazniki t. j. po papeževem pismu odpravljeni prazniki (posebno apostolov) nimajo niti

¹ zaradi veselja nad rojstvom Gospodovim. — ² zaradi veselja nad vstajenjem Gospodovim.

tega posta več ob svojih vigilijah. Da pa se ne bi popolnoma pozabil ta post (*ieiunium*), preložil ga je papež Klement XIV.¹ (1769—1774) na srede in petke v adventu.

II. Glede na oficij so vigilije:

a) *Vigiliae privilegiatae*: *Vigilia Nativitatis, Epiphaniae, Pentecostes*. — Prve in zadnje (*Nativ. et Pentec.*) ne izpodrine noben praznik, srednjo pa samo kak *Festum duplex occurrens*, pa ne popolnoma, ker mora v takem slučaju biti *de Vigilia: Commemoratio in Vesperis, Laudibus et Missa; 9. Lectio et ultimum Evangelium*.

Vigilia Epiphaniae et Pentecostes imata po tri nokturne, pa sta *ritus semiduplicis*. *Vigilia Nativitatis* ima le en nokturn, pa je *a Laudibus duplex*.

b) *Vigiliae non privilegiatae* so vse druge vigilije razen omenjenih. Izpodrine jih vsak *Festum novem Lectionum* ter jim pusti samo komemoracijo, *Festum I. cl.* pa še te ne.²

Officium Vigiliae totum fit de Feria occurrenti, ut in novo Psalterio et Ordinario, praeter ea, quae propriis locis assignantur. Dicuntur Suffragium Sanctorum et Preces feriales. Officium Vigiliae incipit ad Matutinum, terminatur autem ad Nonam.

Kadar pride vigilia na nedeljo, se s postom vred' preloži na prejšnjo soboto. Izjema je

¹ Breve *Paternae charitati* 22. Jun. 1771. — ² Bulla *Div. afflatu* tit. VI. 1.

pri *Vigilia Nativitatis*. Pri tej se post opravi v soboto, oficij pa v nedeljo. *Vigilia Epiphaniae* ostane na svojem mestu; et *Dominica* — *vacat*.

§ 39. Dominica.

Nedelja ali prvi dan vsakega tedna je že po svoji ustanovitvi iz apostolskih časov sém pravi dan Gospodov (*dies Domini, Dominica*). Nedelja simbolično predstavlja dan stvarjenja (Oče), dan Kristusovega vstajenja¹ (Sin), in dan prihoda Sv. Duha.

Vsaka nedelja je torej zavoljo tega trojnega spomina god presv. Trojice. Ker je nedelja tako imeniten dan, je nikoli noben praznik popolnoma ne izpodrine. Vsled konstitucije „*Divino afflatu*“ (*d. 1. Nov. 1911*) pa je dospela še do večje, do svoje prvotne veljave.² Tudi ob takozvanih „izpuščenih“ nedeljah (*Dominicae vacantes*) ne izgine celoma nedeljski značaj. Zakaj misel, ki bi jo imela naznanjati nedelja, predstavlja že dotični dan ali god sam.

A. Divisio.

I. Nedelje delimo v maiores in minores.

¹ Zaradi veselja nad vstajenjem Gospodovim se cerkvene molitve v nedeljo stojé opravljajo, in nikoli ni postata dan. *Ieiunium* ni bil nikdar v nedeljo, pač pa *abstinentia*; zagadatelj mora, kdor ob nedeljah 40danskega posta uživa meso, tudi moliti zapovedane „očenaše“, kakor druge dni. — ² Cfr. Bulla *Divino afflatu* tit. III.

a) *Dominicae maiores* so zopet dvoje vrste, namreč: *Dominicae I. cl. et II. cl.*

α) *Dominicae I. cl.* (vseh skupaj osem) so te-le: *Dominica I. Adventus, Dominica I. Quadragesimae, Dominica Passionis, Palmarum, Paschae, in Albis, Pentecostes, SS. Trinitatis.*

Ob teh nedeljah se ne more obhajati noben god (*Festum*), tudi *Festum I. cl.* in *Patrocinium* ne.

β) *Dominicae II. cl.* — ob teh se more praznovati samo kak *Festum I. cl.*¹ — so: *Dominica II., III., IV. Adventus et Quadragesimae; Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima.* Vseh skupaj je devet.

Vse druge nedelje v letu pa so

b) *Dominicae minores (communes per annum).*

1. Ob teh nedeljah se sme obhajati samo: *Festum quodcumque Domini, aut aliquod Duplex I. vel II. cl., aut dies octava Festorum Domini, quo in casu in Officio Festi vel diei Octavae fit commemoratio Dominicae in utrisque Vesperis et Laudibus et Missa cum 9. Lectione*² [*Homil.*] *et Evangelio Dominicae in fine.*

2. Te nedelje [*Dominicae minores*] so gledé na oficij dvoje vrste in sicer:

α) *Dominicae, in quibus non dicitur Officium Dominicae, sed Octavae occurrentis. Sunt autem:*

¹ e. gr. *Immacul. Concept. B. M. V., Patrocinium, Dedicatio ecclesiae.* — ² *Bulla Divino afflatu* tit. III. 2.

*Dominicae infra Octavas Nativitatis, Epiphaniae, Ascensionis, Corporis Christi.*¹

β) *Dominicae per annum*, navadne nedelje med letom, ob katerih se opravlja *Officium Dominicae*, naj je že *infra* ali pa *extra Octavam*.

3. *Dominicae minores sunt aut fixae aut mobiles aut vacantes.*

a) *Fixae*, to so take nedelje, ki se ne dajo premestiti.

b) *Mobiles*, nedelje, ki se dajo prestavljati na drugo mesto, pa so: *Dominica infra Octavam Nativitatis*, 6 *Dominicae post Epiphaniam*, *Dominica 24. post Pentecosten*.

c) *Vacantes* — *de quibus nihil in Officio neque in Missa — si occurrunt (eodem die) cum Festo vel die Octava Nativ., S. Stephani, S. Ioannis Evang., Ss. Innocentium, cum Vigilia vel Festo Epiphaniae.*

Ako je *dies octava Epiphaniae* nedelja, se *Officium (diei octavae)* opravi že v soboto poprej.

II. *Ritu duplici* se izmed nedelj obhaja samo: *Dominica Resurrectionis, Pentecostes, Dominica in Albis, Ss. Trinitatis*. Vse druge nedelje pa so *semi-duplices*.

Na nedeljo 1. in 2. reda (*Dominicae maiores*) se ne sme stalno prenesti noben god (*etiam I. cl.*), na druge nedelje (*Dominicae minores*) pa se

¹ Cfr. I. c. tit. I. 2.

sme poleg godov 1. in 2. reda samo kak praznik Gospodov (*Festum Domini*).¹

B. Officium Dominicae.

Officium Dominicae (minoris) ima tri nokturne. V vsakem nokturnu se molijo 3 psalmi s 3 antifónami.

*Ad Primam et Completorium dicuntur Preces Dominicales, ad Vesperas et Laudes autem Suffragium Sanctorum.*²

Quae non assignantur in Proprio de Tempore pro qualibet Dominica, sumuntur de novo Psalterio vel Ordinario (ut ibi: Dominica ad Matutinum, Dominica ad Laudes, Dominica ad Primam, Dominica ad Tertiam, Dominica ad Sextam, Dominica ad Nonam, Dominica ad Vesperas, Dominica ad Completorium).

*De Dominicis minoribus, seu per annum, semper fieri debet Officium, nisi in eis occurrat Festum quodcumque Domini, aut aliquod Duplex I. vel II. classis, aut dies Octava Festorum Domini, et quidem cum commemoratione Officii occurrentis in utrisque Vesperis et Laudibus et Missa, sine IX. Lectione historica.*³ *Quae multo plus fieri debent in Dominicis maioribus, occurrente in eis aliquo Festo non transferendo.*³

¹ Bulla *Divino afflatu* tit. IV. 3. — ² quando licet. Vide supra § 35. — ³ Bulla *Divino afflatu* tit. III. 5.

§ 40. Festum Duplex.¹

Glede na slovesnost se godovi delijo: *in Festa solemnia et non solemnia*.

Festa solemnia so: *Duplicia et Semiduplicia*. Obhajajo se navadno bolj slovesno kakor *non solemnia* ter imajo za vsak psalm posebno antifóno.

Festa non solemnia (*Festa Simplicia*) se navadno ne praznujejo, pač pa komemorirajo.

Festum Duplex ima oboje *Vesperae* (*I. et II.*), in odtod tudi ime *Duplex*. *Antiphonae in Duplicibus ante et post Psalmum integrae dicuntur (duplicantur), in aliis Festis (Semiduplicibus) post Psalmum tantum.*

Festa Duplicia sunt haec: Duplex I. cl., Duplex II. cl., Duplex maius, Duplex (minus).

Dies octava Festi Duplicis est semper duplex.

Nekateri godovi so v brevirju nižjega reda (*Semiduplex*) kakor v direktóriju (*Duplex*); to pa zaradi tega, ker so si dotični svetniki za škofijo pridobili velikih zaslug ali pa so bili njih godovi v teku časa splošno pomaknjeni v višji red.

§ 41. Festum Semiduplex.²

Za eno stopnjo nižji kakor *Duplex* je *Semiduplex*, ki tudi ima dvoje *Vesperae* (*I. et II.*).

Antifóne se pred psalmom samo začnejo (molijo se samo do zvezdice *, *asteriscus* imenovane); po psalmu se molijo cele. *Semiduplex* ima (extra

¹ Rubr. gen. Brev. tit. I. — ² Rubr. gen. Brev. tit. II.

Octav.) *Suffragium Sanctorum (in Vesperis et Laudibus)*¹ et *Preces Dominicales (ad Primam et Completorium)*.¹

§ 42. Festum Simplex.²

1. *Festum Simplex* je že nekak prehod k ferialnemu oficiju; zato je njegov *Officium* tudi sestavljen iz dvojnega oficija, namreč: *ex Officio Festi et Feriae*.

Simplex se sme obhajati samo *in Feriis per annum, non infra Octavas, non in Dominicis neque in Vigiliis, quae ieiunantur*.

Habet tantum primas Vesperas et quidem a Capitulo, si praecedat Feria. Si autem cum eo concurrat Officium novem Lectionum, tunc de eo (Simplici) fit sola Commemoratio: et eius Officium terminatur ad Nonam.

2. *Ad Matutinum, post Invitatorium et Hymnum de Festo Simplici (vel Communi) sumptum, dicitur (ut) unus tantum Nocturnus cum (9) Psalmis et Antiphonis Feriae occurrentis iuxta novum Psalterium, cum V. et R. de III. Noct.*

Absolutiones et Benedictiones vide supra § 26.

De Lectionibus vide supra § 27. B. c.

De Responsoriis post Lectiones vide supra § 28.

Post ultimam Lectionem dicitur „Te Deum“.

¹ quando licet. Vide supra § 33. a) — ² Rubr. gen. Brev. tit. III.

Laudes et Horae (min.) dicuntur ut in Semiduplici; item Suffragium Sanctorum et Preces (Domicales).

§ 43. De Octava.

1. Cerkvena osmina¹ (*Octava*) ali praznovanje kakega godu skozi osem dni ima svoj začetek v judovstvu; zakaj že Izraelci so poglavitne praznike stare zaveze obhajali z osminami.² Kristus in apostoli so sprejeli to šego ter jo nam izročili.

2. Osmine (*Octavae*) so vpeljane zato, da povišujejo slovesnost praznikovo in jo osmi dan povzdignejo do vrhunca. Imajo pa tudi še drug, vzvišen namen: da namreč najvišje misli cerkvenega leta globoko in stalno vtiskajo srečo in življenju vernikov.

3. Ob godu samem (*in die Festi*) gledamo v duhu vzor ter premišljujemo misel praznikovo bolj po njeni objektivni strani. Osmi dan (*in die octava*) pa gledamo in preudarjamo posnemo vzora, kako se je namreč glavna misel praznikova skozi osem dni praznovanja uresničila v nas in v drugih vernikih. Dnevi med osmino (*dies infra Octavam*) pa so nekake stopnje, po katerih napreduje notranje uresničevanje praznikove misli.

4. Osmine (*Octavae*) delimo tako-le:

¹ Štev. „8“ pomeni dopolnenje, popolnost. — ² tako tudi posvečevanje Salomonovega templja. Cfr. II. Par. 7, 8. 9.

a) Octavae privilegatae:

- α) *Octava Paschae et Pentecostes*. V teh se ne sme praznovati noben god; pač pa se sme od srede naprej komemorirati *Festum Simplex*.¹
- β) *Oct. Epiphaniae*. V tej osmini se sme obhajati *Festum I. cl.* (e. gr. *Patrocinium*), *sed cum Commemoratione Octavae*. Osmi dan pa tudi tak ne.
- γ) *Oct. Corporis Christi, ad instar Octavae Epiphaniae*.²
- δ) *Nativ. Domini*. V tej osmini so vsak dan *Vesperae (II.) de Nativitate Domini usque ad Capitulum, cum Commemoratione Octavae*. Dopuščen je v njej celó *Semiduplex occurrens, Festum translatum* pa samo *I. vel II. cl.*

b) Octavae non privilegatae

pa so vse druge osmine cerkvenih godov in praznikov. V teh osminah se more obhajati celo vsak *Semiduplex occurrens cum Commemoratione Octavae*, ki se opusti samo *in Duplicibus I. et II.*³ *cl.*

Osmi dan (*dies octava*), ki je *duplex*, se umakne samo kakemu višjemu godu (*Duplex I. et*

¹ *Festum simpliciatum* se komemorira že v torek (in *II. Vesp. Ferae III.*) — ² *Motu proprio* Pii X. d. 2. Iul. 1911. — ³ *excipe si in crastino Officium de ea (Oct.) agendum sit; et tunc cum Ant. et V. e I. Vesp. Festi (Bulla Divino-afflatu tit. VI. 2).*

II. cl. ali pa *Dominica I. et II. cl.*), toda ne brez komemoracije.

A. Liturgično praznovanje oktav.

Oktave se ravnaajo in vrstijo po svojih godovih in praznikih. Čim višji je praznik, tem znamenitejša je tudi njegova osmina. Gospodove oktave so višje od Marijinih, te zopet višje kakor oktave angelov, te pa imajo prednost pred oktavami apostolov (*ceteris paribus*). Znamenitejša je slednjič tista oktava, ki velja za vso sv. Cerkev, od one, ki je samo za eno škofijo ali pa celo samo za eno župnijo; toda za dotično škofijo ali župnijo le tedaj: *si agatur Officium de Dominica, Feria, Octava et Vigilia privilegiata, nec non de Festis primariis Duplicibus I. classis Universalis Ecclesiae, quae uniuscuiusque loci propria considerantur et sunt.*¹

B. Kaj je z oktavo, ako se preloži njen praznik?

1. *Translato Festo non transfertur Octava.*² To je splošno pravilo za oktavo ob premestitvi njenega praznika.

Mogoča sta tukaj dva slučaja: praznik (god) se preloži ali čez (a) svojo oktavo vun ali pa še ostane v njej (b).

Ako se primeri prvi slučaj (a), izgubi praznik svojo oktavo za tisto leto popolnoma; ako pa drugi

¹ l. c. tit. II. 2. e. — ² Cfr. Rubr. gen. Brev. tit. X. 1.

(b), pa ima v tem letu oktava toliko dni, kolikor jih je še od preloženega praznika pa do konca oktave.

2. *Octava (particularis)* se mora tuintam prekiniti. Tako vobče¹:

a) s pepelnično sredo (*Feria IV. Cinerum*) pa ves čas tja do bele nedelje (*Dominica in Albis inclus.*);²

b) z vigilijo pred binkoštni (*Vigilia Pentecostes*) pa do nedelje presv. Trojice (*Dominica SS. Trinitatis inclus.*);³

c) s 17. decembrom (ko se začnejo *Antiphonae maiores*) pa do praznika sv. Treh kraljev (*Festum Epiphaniae inclus.*).⁴

3. Kje pa preneha *Officium Octavae* v takem slučaju? — Ako pride osmi dan oktave (*dies octava*) ravno na prvi zabranjeni dan (n. pr. na pepelnično sredo), tedaj se oktava konča z *Nono* prejšnjega dneva t. j. *ante diem octavam*, (zato se tudi nič več ne komemorira).

¹ ako ne dovoljujejo popraznovanja (oktave) prav posebni privilegiji. — ² Odslej se imajo prekiniti oktave, ki so morda dovoljene vsled posebnih privilegijev, pred vsemi postnimi nedeljami (ergo: *Sabbato infra Oct.*). Veliki teden pa so prepovedane vse oktave brez izjeme Decr. gen. 22. Maii 1894). — ³ Ako je n. pr. god sv. Janeza Nepom. v petek pred binkoštni, nima za tisto leto nič oktave. — ⁴ Decr. 16. Jan. 1677.

Ako pa se začne prepovedani čas že med oktavo (nekoliko dni po prazniku, tedaj pa se oktava prekine še le *post Completorium* istega (t. j. prvega zabranjenega) dneva, da se že pričeti oficij dopolni.

C. Ritus Octavae.¹

Najvišji *ritus* ima praznik sam, za njim pa osmi dan (*dies octava*), ki je *duplex*. *Dies infra Octavam sunt ritus semiduplicis. Pro Commemoratione Octavae omnia de Festo sumuntur.*

Le tuintam so za posamezne dneve med oktavo antifóne (*ad Magnificat, Benedictus*) in oracije lastne.

Pro Commemoratione Octavae in Vesperis omnia (Antiphona, Versus, Responsorium) *ut in II. Vesperis Festi, nisi in crastino Officium de ea (Oct.) agendum sit; tunc enim*². *sicut et pro Commemoratione (vel pro integris I. Vesperis) diei octavae (8.), omnia ut in primis Vesperis Festi sumuntur.* Osmi dan (*dies octava*), namreč ni nič drugega kakor ponovitev praznika samega.

§ 44. Concurrentia Officii.³

1. Snidenje dveh godov ali praznikov *in Vesperis* (*Concurrentia Officii*) je mogoče:

¹ Rubr. gen. Brev. tit. VII. 5. — ² Vide supra pag. 93. not. 3. — ³ Ibidem tit. XI.

- a) *in utrisque Vesperis (Duplex, Semiduplex, Dominica, dies octava)*;
- b) *in secundis Vesperis (dies infra Octavam,¹ excepta die septima)*;
- c) *in primis Vesperis (dies infra Octavam,² Simplex).*

Feria non potest concurrere cum alio Officio in II. Vesperis neque cum ipsa potest esse concursus in I. Vesperis: quia eius Officium incipit et desinit, ubi desinit et incipit quodcumque aliud Officium.

2. Pri snidenju godov (*Concurrentia Officii*) se je ravnati po tem-le pravilu:

- a) Godovi višjega reda (*Festa altioris ritus*) premagajo one nižjega reda, zato jim pripadejo cele (*integrae*) *Vesperae*. Izvzete so nedelje, ki kot navadne (*Dominicae minores*), četudi samo *semidupl. ritus*, prępustijo *Vesperae* (cele) samo kakemu prazniku Gospodovemu in njegovi osmini (*dies octava*) in pa vsem višjim godovom (*I. et II. cl.*), višje (*Dominicae maiores*) pa samo tem poslednjim, drugače pa si jih same pridržijo.³ Izvzete so tudi privilegirane *Feriae* in *Octavae* in pa *dies octavae*.⁴
- b) Godovi istega reda (*Festa eiusdem ritus*) si navadno razdelijo *Vesperae* (a *Capitulo*), pa ne vselej, ker tu odločuje čestokrat vrsta

¹ nisi in crastino. . . (ut supra pag. 93. not. 3.) —

² si in crastino. . . (ibidem). — ³ Bulla *Divino afflatu* tit. V. 2. 1. — ⁴ l. c. tit. II. 1. a).

praznikov (*ratio Primarii aut Secundarii* — glavni ali samo postranski god) in *dignitas personalis*,¹ ki pridobi *primario vel digniori (Festo) integras Vesperas*.

Kar zadeva poslednje (*dignitas personalis*), se prazniki in godovi vrstijo po tem-le redu: *Festa Domini, B. Mariae V., Angelorum, S. Ioannis Bapt., S. Joseph, Ss. Apostolorum et Evangelistarum*, ostali pa po brevirju (*Commune Sanctorum*).

c) Po konstituciji *Divino afflatu* odločuje v tem oziru tudi bolj slovesno praznovanje (*solemnitas externa*) in pa prilastovanje godov (*Proprietas Festorum*).²

§ 45. Occurrentia Festorum.

1. Ako prideta dva praznika ali njih več na isti dan, pravimo temu *Occurrentia Festorum*.³ Ta pa povzroča premestitev praznikov (*Translatio Festorum*)³ ali pa znižanje (*Simplificatio*). *Officium Dominicae, Feriae, Vigiliae, diei infra Octavam, diei octavae, Duplicis mai. vel min., Semiduplicis et Simplicis transferri non potest, nisi Duplicia, Semiduplicia et Simplicia perpetuo impedita*.⁴

¹ e. gr.: Si concurrat Duplex mai. B. Mariae V. cum Duplici mai. Ss. Angelorum, erunt Vesperae integrae de praecedenti cum Commem. sequentis — si utrumque Festum est primum vel secundarium. Cfr. l. c. b) c). — ² Ibidem l. d) 2. e). — ³ Rubr. gen. Brev. tit. X. et Bulla *Divino afflatu* tit. III. — ⁴ Ibidem tit. IV. 1.

2. Godovi, ki se ne smejo premestiti, pa se tudi ne morejo obhajati, se „znižajo“ (*simplificantur*) in komemorirajo (*in utrisque Vesperis et Laudibus*), ako se ne izpustijo popolnoma, kakor *in Duplicibus I. cl.*

a) Kako se premeščajo godovi?

Dan, ko se ima po rimskem koledarju obhajati kak god, imenuje se *dies fixus* (*Festi*). Od tega dneva se more god prenesti na prvi nezabranjen dan (*dies non impeditus*). Za premeščeni god se ta dan zove *dies assignatus*.

Ako pa se kak god za vselej preloži na kak določen dan, ne da bi zaradi tega izgubil svoje pravice ali privilegije, pravimo temu *repositio vel assignatio perpetua*.

Izvršiti se more ta premestitev pri vseh godovih, tudi nižjega reda, od *Duplex* navzdol, pa s tem razločkom, da pri teh le, ako so za vselej izpodrinjeni (*perpetuo impedita Festa*), in tedaj na tak dan, ki nima 9 lekcij; pri godovih višjega reda (*I. et II. cl.*) pa vsakokrat, kadar jih izpodrine kak močnejši, in sicer na prvi dan, ki je prost takega godu, ki ni 8. dan (*dies octava*) ter ne zabranjuje premestitve.¹

b) Kako daleč se sme prestaviti kak god?

Vsak god, ki se ima obhajati v kaki škofiji, bodisi v direktoriju nakazan ali ne (n. pr. *Patroci-*

¹ Vide : Bulla *Divino afflatu* tit. IV. 1. 2. et tit. III. 3.

nium), mora se praznovati še v teku tistega leta. Ako se mora prenesti od svojega navadnega mesta, pa ne more dobiti v tekočem letu nobenega pravnega dneva (*dies non impeditus*), izostane njegovo praznovanje za tisto leto.¹

Ako se mora premestiti več godov istega reda, praznuje se prej tisti, ki je po pratiki prej na vrsti; če pa so različnega reda (*ritus diversi*), pa ima prednost tisti, ki je višji po redu, pri istem redu *Festum primum* pred *Festum secundarium*, *dignius* pred *minus dignum*, *solemnus* pred *minus sollemne*; *proprius* pred *universale* (*exceptis Dom., Fer., Oct. et Vigil. privileg. nec non Festis primariis Duplicibus I. cl. Universalis Ecclesiae*).²

§ 46. Commemorationes.³

Commemorationes fiunt aut in Vesperis et Laudibus (Occurrentia) aut in Vesperis tantum (Concurrentia).

*Pro Commemoratione requiruntur: Antiphona (ad Magnificat vel Benedictus), Versus cum Responsorio, Oratio,*⁴ — *sumenda e convenienti parte Officii: in I. Vesperis e I. Vesperis,*⁵

¹ S. R. C. 8. Iul. 1904. Več o tem glej: § 4. not. 2. — ² Cfr. Bulla *Divino afflatu* tit. II. 1. 2. — ³ Rubr. gen. Brev. tit. IX. 8. — ⁴ ki se začne takoj z „Oremus“, brez „Dominus vobiscum“. — ⁵ *Infra Octavam (et pro Commemoratione praecedentis) tantum e II. Vesperis Festi, excipe, ut supra pag. 93. not. 3.*

*in II. Vesperis e II. Vesperis,
in Laudibus e Laudibus.*

Kadar treba komemorirati več oficijev *eiusdem Communis* (e. gr. *Confessoris Pontificis*), se je držati tega reda:¹

Za *Officium diei* se vse potrebno² porabi iz dotičnega dëla *Communis*, za posamezne komemoracije, kakor sledijo druga za drugo, pa se jemlje, kolikor je potrebno za sleherno, tako-le:³

In I. Vesperis: e Laudibus; e II. Vesp. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

In Laudibus: e I. Vesperis; e II. Vesp. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

In II. Vesperis: e I. Vesperis; e Laud. (Ant.), et (V.) II. Noct.; Ant. III. Noct. prima et V.

De Vigilia fit Commemoratio in Laudibus tantum: Antiphona ad Benedictus (nisi habetur propria), Versus cum Responsorio de FERIA occurrenti; Oratio propria. Pro Commemoratione FERIAE, deficiente propria, sumitur Oratio Dominicae praecedentis.

§ 47. Patrocinium.

a) Pomen.

1. *Patronus* je svetnik-varih cerkve, kraja, škofije, dežele, kraljestva (*ecclesiae, loci, dioecesis, provinciae, regni*).

¹ da se zabrani dva- ali še večkratna raba istih délov v eni in isti „uri“. — ² česar nima lastnega. — ³ S. R. C. 27. Jun. 1899 ad 5.

Poleg variha imajo nekatere cerkve še posebnega svetnika-imenjaka. Navadno pa je za oboje eden in isti svetnik izvoljen. Če ima cerkev več svetnikov-varihev, praznuje god najznamenitejšega izmed njih (*Patronus principalis*). Ako so pa ti združeni med seboj, obhaja se njih skupni praznik kot *Patrocinium ecclesiae*.

2. Varih (varihinja) cerkve še more biti: Blažena Devica Marija; nadangeli: Mihael, Gabriel, Rafael; vsi angeli varihi skupaj; izmed svetnikov pa tisti, ki so bili do l. 1630 vsaj blaženim¹ prišteti.

3. *Titulus*² (*Titularis*) *ecclesiae* pa pravimo, ako je cerkev posvečena presveti Trojici, kateri božji osebi ali kaki skrivnosti iz Jezusovega življenja ali pa tudi kakemu orodju (Sv. Križ) iz Gospodovega trpljenja.

4. *Patronus* (*Titulus*) se cerkvi da navadno že pri polaganju vogelnega kamena in se ne sme izpremeniti brez posebnega dovoljenja³ sv. stolice. Premine le tedaj, ako se cerkev popolnoma razruši ali za vselej oskruni ter porabi v necerkvene namene.

b) Praznovanje patrocinija.

1. *Patrocinium ecclesiae* morajo obhajati vsi pri dotični cerkvi službeno nastavljeni duhovniki.

¹ Odslej se *Beatus* ne sme več izvoliti za patrona cerkve, ampak le *Sanctus*. Decr. 11. Apr. 1840. — ² ne: *Fatronus*. — ³ Decr. 12. Sept. 1857.

*Festum Patroni seu Tituli ecclesiae celebrandum est ab omnibus sacerdotibus servitio illius ecclesiae addictis aut in ea aliquod Beneficium, licet tenue, possidentibus.*¹

2. Župnik, ki ima kot tak oskrbovati dve župniji, mora *Patrocinium* obeh praznovati.

Dan praznovanja določuje: *Directorium dioecesanum* — *Martyrologium* — *Sacrorum Rituum Congregatio* — *Consuetudo*.

Ako se *Festum Patroni ecclesiae* nahaja dvakrat v direktoriju, praznuje se patrocinij *in die obitus*.

Ako je cerkev posvečena Jezusu, Odrešeniku našemu (*Ss. Salvatori*), ima patrocinij dne 6. avgusta; če je pa posvečena Mariji Devici brez natančnejše določbe, praznuje svoj patrocinij na praznik Marijinega vnebovzetja (15. avgusta).

c) *Officium Patroni seu Titularis.*

1. *Festum Patroni seu Titularis ecclesiae ritu duplici I. cl. cum Octava celebratur in Officio et Missa.*
Officium za patrocinij priredi *rector ecclesiae*

¹ S. R. C. 13. Sept. 1704; 7. Dec. 1844. Cfr. *Directorium dioec.* Lav. 1912 Gener. prae not. tit. V. „*Num Professores nec non Seminaristae in maioribus constituti Ordinibus teneantur ad Octavam Patroni Ecclesiae Seminarii, quae omnibus patet fidelibus?*“ Resp. „*Teneri ad Octavam Titularis Ecclesiae adnexae*“ (*Praeidentem, Professores atque Alumnos Seminarium inhabitantes*) „*et ad commemorationem de eodem in Suffragiis per annum ad tramitem Rubricae*“. (S. R. C. 27. Febr. 1847).

oziraje se na določila, ki mu jih dajejo: *Occurrentia*, *Concurrentia*, *Octavae Festorum*.

Ako je že po direktoriju jasno določen oficij patrona, treba ga samo povišati t. j. pomakniti v višji red *ad ritum Duplicis I. cl. cum Oct.*, ako še ni; potem pa nekoliko izpremeniti njega razmerje do obeh sosedov (*praecedens et sequens*).

Lectiones primi Nocturni (item et II. et III. Noct.), nisi habentur propriae, sumuntur de Communi (loco convenienti). Commemoratio Simplicis omittitur.

Če je pa v direktoriju za tisti dan nastavljen drug god (*Festum*), mora se mu umakniti, ker ima patrocinijsko prednost.¹ *Duplex I. et II. cl.* se v tem slučaju preloži na drug (prvi nezabranjen) dan,² drugi vsi pa se kot *Simpl.* komemorirajo.

2. Infra Octavam Officium fit de Duplici et Semiduplici cum Commemoratione Octavae; Simplex vero commemoratur in Officio de Octava.

¹ To prednost pa izgubi in se torej ne sme obhajati ob teh-le dneh: In (8) Dominicis I. cl. (vide supra § 39. a. α), in Vigilia Nativ. Dni. et Pentecostes, in die Circumcisionis, in die octava Epiphaniae, in Feria IV. Cinerum, ac in tota maiori Hebdomada et infra Octavam Paschae et Pentecostes, in Ascensione Dni., in Festo et in die octava Corporis Christi, in Festo Assumptionis et Immaculae Conceptionis B. M. V., in Festo S. Joannis Bapt. et S. Joseph, Ss. Apostolorum Petri et Pauli et Omnium Sanctorum. — Tu se *Patrocinium* preloži na prvi nezabranjen dan. — Decr. 15. Dec. 1623. —

² Vide supra pag. 99. ad a).

Lectiones primi Nocturni infra Octavam (etiam in Officio Festi, nisi habentur propriae), sunt de Scriptura occurrente.

3. *Dies octava (ritu duplici) cedit (sed non ad perpetuum)*¹ *Duplici I. et II. cl., sed commemoratur; non autem Duplici maiori, quod in tali casu simplif. et commemoratur.*²

§ 48. Oratio ante divinum Officium.

1. „*Nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto*“ (I. Cor. 12, 3.), pravi učeni in pobožni apostol narodov, sv. Pavel. Kako bi tedaj kdo mogel po pol ure ali po celo uro, kakor je dolžan duhovnik, dobro moliti, če mu ne pomaga sam Duh božji?

Zategadelj pa je sv. Cerkev prav modro ukrenila, ko je svojim služabnikom zaukazala, naj vselej, predno začnejo moliti duhovne dnevnice, s kratko, nalašč za to sestavljeno molitvijo³ obudijo pravi namen in pokličejo na pomoč Sv. Duha.

2. „*Aperi, Domine*“ in „*Domine, in unione*“ se moli ob začetku oficija (*ad Matutinum*) in samo tedaj.

Pri vsaki⁴ drugi začetni „uri“ (t. j. tisti, s

¹ Bulla *Divino afflatu* tit. IV. 2. — ² Ibidem tit. III.

4. — ³ „*Aperi, Domine. . .*“ in „*Domine, in unione. . .*“ —

⁴ Samo *Completerium* se začne takoj z *Nr.*: *Iube, domne, (Domine) benedicere.*

katero se začne moliti kak nov del brevirja), se moli samo druga, krajša molitev „*Domine, in unione*“.

Tej molitvi se pridene: „*Pater...*“ „*Ave...*“ (ad *Matutinum et ad Primam* tudi „*Credo*“). Reliqua ut supra § 20.

Deinde omnia ut ibi (i. e. ut in singulis Horis posita sunt).

§ 49. Oratio post divinum Officium.

1. Koj v začetku sv. oficija služabnik sv. Cerkve prav primerno in lepo prosi Gospoda za dar pobožnosti in molitve rekoč:

„*Aperi, Domine, os meum ad benedicendum nomen sanctum tuum: munda quoque cor meum ab omnibus vanis, perversis et alienis cogitationibus: intellectum illumina, affectum inflamma, ut digne, attente ac devote hoc Officium recitare valeam...*“

„*Domine, in unione illius divinae intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persolvisti, has tibi Horas persolvo.*“

Pa žal le prehitro pozabi duhovnik v svoji molitvi na božji namen, in le prerade mu uhajajo misli od sv. oficija na neduhovne, minljive, posvetne ali celo prepovedane reči. In ako se ob koncu svojega sv. opravila ozira nazaj proti začetku, mora v svojo žalost in nemalo škodo čestokrat priznati, da pač ni molil „*digne, attente ac devote*“, ampak ravno nasprotno, in da zato tudi ne sme in ne more

pričakovati, da bi bil uslišan („ut... exaudiri mereatur“).

2. Tu pa priskoči svojemu služabniku na pomoč skrbna mati sv. Cerkev s kratko, pa iskreno molitvico „*Sacrosanctae*“.

Quam Orationem devote post Officium recitantibus Summus Pontifex Leo X. (1513—1521) defectus et culpas in eo persolvendo ex humana fragilitate contractas indulsit. Dicitur autem flexis semper genibus in privata etiam recitatione praeter quam ab iis, qui ob certam infirmitatis vel gravioris impedimenti causam nequeant genuflectere.¹

Da se mora ta molitev ob koncu oficija resklečé opravljati, je pravilo za vse, naj molijo kjerkoli,² ako hočejo dobiti odpuščenje pogreškov, ki so jih med duhovnimi dnevnici storili iz človeške slabosti.³

Nekoliko razširjena in malo olajšana je ta določba v novem ordinariju, kar pričajo zadnje besede zgoraj navedene tozadevne rubrike (qui ob.... gravioris impedimenti causam nequeant genuflectere).

Edini bolniki, ki ne morejo moliti klečé, so deležni odpustka, če molitev „*Sacrosanctae*...“

¹ Sic Rubr. ad finem *novi Ordinarii* ante Orationem „*Sacrosanctae*“. — ² če tudi na potu ali na potovanju. —

³ ne pa morda iz zanikarnosti, zložnosti ali lenobe.

opravijo kako drugače; pa tudi ti samo iz prav posebne milosti namestnika Kristusovega.

Tako namreč pravi S. C. Indulg.¹: „Sanctitas Sua ex speciali gratia clementer indulsit, ut Oratio „Sacrosanctae“ pro lucranda indulgentia a Leone X. adnexa, seu fructu dictae orationis etiam non flexis genibus recitari possit ab iis, qui legitime impediti fuerint infirmitatis tantum causa“.

3. Da se dobi odpustek, zadostuje, ako se ta molitev („Sacrosanctae“) sv. Bonaventura pobožno in klečé zmoli po dovršenem oficiju (post Officium) t. j. po kompletoriju.

Umestno in jako dobro pa je, da se opravlja večkrat v enem oficiju, in sicer: *post Laudes, post Nonam,*² *vel post quamlibet Horam in fine recitationis.*

O. A. M. D. G. B. M. V. & Oo. Ss. H.

¹ Decr. 12. Jun. 1855; 7. Jan. 1856. — ² ker so s temi „urami“ končani večji deli oficija.

Kazalo.

Prvi del.

O brevirju vobče.

	Stran
Predgovor k prvi izdaji	3
Predgovor k drugi izdaji	4
Constitutio Apostolica <i>Divino afflatu</i>	6
Rubricae servandae ad normam Constitutionis Apost. <i>Divino afflatu</i>	14
§ 1. Ime	30
§ 2. Razdelitev	31
§ 3. Začetek	32
§ 4. Razvoj	34
§ 5. Razpredelba	36
§ 6. O dolžnosti moliti brevir	38
§ 7. Kdo je dolžan moliti brevir	40
§ 8. Dolžnost moliti brevir — važna	41
§ 9. Kdaj ni te dolžnosti?	43
§ 10. Kakšen brevir sme duhovnik rabiti.	44
§ 11. V katerem jeziku se moli brevir	45
§ 12. Izgovarjanje pri brevirju	46
§ 13. Namen	47

	Stran
§ 14. Prednosti brevirja	49
§ 15. Smoter v brevirju	50
§ 16. Čas za brevir	50
§ 17. Kraj in zadržanje	51
§ 18. Red posameznih „ur“	52
§ 19. Prekinjenje dnevnic	52

Drugi del.

O posameznih delih dnevnic.

§ 20. Uvodna molitev „Aperi“	53
§ 21. Invitatorium cum Psalmo „Venite“	54
§ 22. Hymni	56
§ 23. Antiphonae	56
§ 24. Psalmi	58
§ 25. Versus	59
§ 26. Absolutiones et Benedictiones	61
§ 27. Lectiones	63
A. Officium novem Lectionum	63
B. Officium trium Lectionum	68
§ 28. Responsoria post Lectiones	68
§ 29. Te Deum	70
§ 30. Capitulum	70
§ 31. Lectio brevis	72
§ 32. Responsorium breve	72
§ 33. Preces	73
§ 34. Orationes	75
A. Conclusio	76
B. Ritus	77
§ 35. Suffragium Sanctorum et Commemoratio de Cruce	78
§ 36. Antiphonae b. Mariae in fine Officii	79

Tretji del.

Officia diversa.

§ 37.	Officium feriale	81
§ 38.	Vigiliae	83
§ 39.	Dominica	86
	A. Divisio	86
	B. Officium Dominicae	89
§ 40.	Festum Duplex	90
§ 41.	Festum Semiduplex	90
§ 42.	Festum Simplex	91
§ 43.	De Octava	92
	A. Liturgično praznovanje oktav	94
	B. Kaj je z oktavo, ako se preloži njen praznik ?	94
	C. Ritus Octavae	96
§ 44.	Concurrentia Officii	96
§ 45.	Occurrentia Festorum	98
§ 46.	Commemorationes	100
§ 47.	Patrocinium	101
	a) Pomen	101
	b) Praznovanje	102
	c) Officium Patroni seu Titularis	103
§ 48.	Oratio ante divinum Officium	105
§ 49.	Oratio post divinum Officium	106

Corrigendum.

- § 35. 1. pag. 78 ita corrige¹: . . . *exclusis diebus, in quibus occur-
rat quodcumque Officium Duplex aut infra Octavam aut
Dominica, in qua commemoretur Duplex simplicatum.*

¹ iuxta Decr. S. R. C. 24. Febr. 1912.

89
0

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000509336

